

P

**omagamy
sobie
w pracy**

ROK XXIX

NR 1

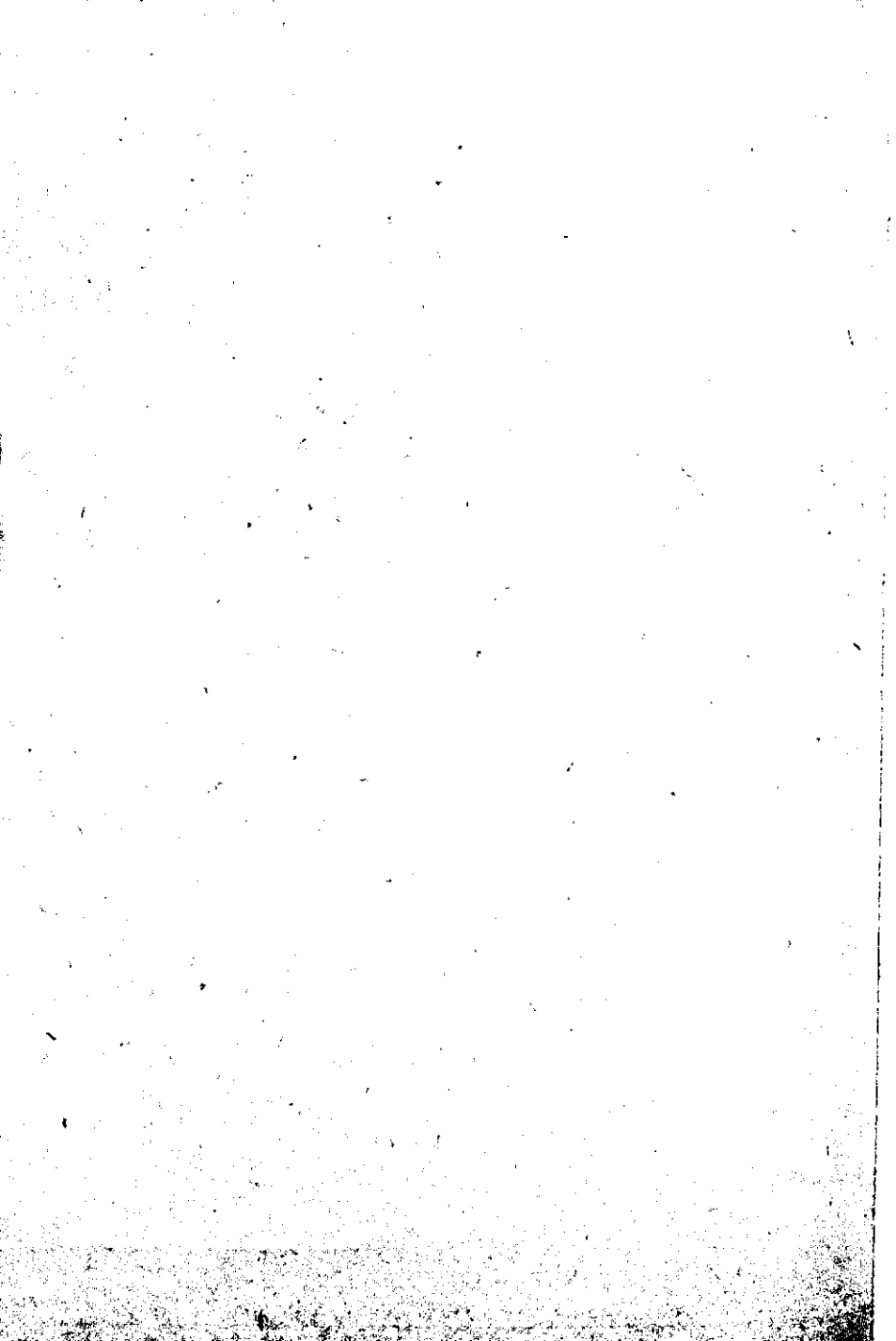
1984

WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA
IM. EMANUELA SMÓLKI W OPOLU

WOJEWÓDZKA
BIBL PUBL
IM. E. SMÓLKI
W OPOLU

POMAGAMY SOBIE W PRACY

Półrocznik instrukcyjno-metodyczny

Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emanuela Smolki
w Opolu

Rok **XXIX**

nr 1

1984

Redaguje kolegium w składzie: Ireneusz Chudy - przewodniczący
Joanna Czarkowska - Pasierbińska - sekretarz
Mieczysław Faber, Krystyna Głąb, Janina Kościów

Projekt okładki - Janusz Młynarski

SPIS TREŚCI :

Str

Krystyna Barucka	- "... Ta co nie zginęła..." (Montaż poetycki na 40-lecie PRL)	1
Anna Śliwińska i Grażyna Zaremba	- Obraz Opolszczyzny w 40-leciu PRL (wybór ważniejszych opracowań)	13
Hanna Jamry	- Ziemia Opolska w 40-leciu Polski Ludowej Scenariusz wystawy	25
Anna Kozłowska- Kwaśnicka	- Konspekt lekcji bibliotecznej dla uczniów kl. VII-VIII szkoły podstawowej	39
Grażyna Kabarowska	- Kwiz na temat czterdziestolecia PRL	45
Janina Kościów	- Biblioteki publiczne wojewódz- twa opolskiego w latach 1945-1984 Kronika ważniejszych wydarzeń	51
Halina Gaszczyńska	- Mieczysław Faber - homo faber	71

"... Ta co nie zginęła ..."

(Montaż poetycki na 40- lecie PRL)

Recytator I :

... Bo wciąż na jawie widzę
i co noc mi się śni,
że ta co nie zginęła
wyrośnie z naszej krwi

(E. Słoiński: Ta co nie zginęła)

Narrator: - I wyrosła !

40 lat temu rodziła się Polska Ludowa w najtrudniejszych jakie sobie można wyobrazić warunkach. Powstawała z wojennej pożogi, z ogromnych zniszczeń, w wyniku walki o wyzwolenie narodowe spod okupacji hitlerowskiej oraz wyzwolenia społecznego, w drodze zdobycia władzy przez lud pracujący miast i wsi. Dekretem Krajowej Rady Narodowej z dnia 21.VII.1944 r - na terenach wyzwolonych spod okupacji hitlerowskiej w Chełmie utworzony został Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego. W dniu 22.VII.1944 r. P K W N wydał "Manifest Lipcowy" jako pierwszy ogłoszony program władzy Ludowej. Akt ten, ustalał zasady nowego sprawiedliwego ustroju społecznego, zapowiadał zasadnicze reformy społeczne, odbudowę kraju z ruin, likwidację nędzy, bezrobocia i analfabetyzmu, przede wszystkim jednak jednoczył i mobilizował naród do walki z okupantem w celu wyzwolenia Polski.

Wróćmy na chwilę do tamtych dni. Przywołajmy ów dzień 22.VII.1944 r., który w historii naszej ojczyzny stał się symbolem wolności i niepodległości.

(motyw muzyczny "Polskie drogi" początkowy fragment,
płyta SX-1274)

Recytator II :

"Choć wspomnienia są nieco zatarte
I na medalach ściemniałe złoto,
Pamiętam - rok czterdziesty czwarty
Wiosna, w butach chlapało błoto.
Karabinu pas w plecy się woraś,
Odparzone bolały stopy,
W jednej czwórce szła z nami historia
Na zachód stumilowym krokiem.

Recytator I :

Pamiętam ziemię zrytą, okopy,
Oczy dziewcząt błękitne jak len,
Kiedy chłopom z folwarcznej biedoty
Pańską ziemię dał P K W N .
Lublin stał jak żagiel po burzy,
Dzień się kłębił i dymił jak lont,
A po drogach, na działach, wśród kurzu,
Wolność wieźli żołnierze na front.

(St.Zawadzki: Pamięć)

(kilka taktów Marsezu Gwardii Ludowej - płyta SX 1679)

Recytator II :

Więc nie zginęła i niech żyje !
Salwami trzaska słowo: Polska ,
po broni sięgają ręce czyjeś
i rosną z ziemi - rosną wojska

(S.R.Dobrowolski: Niezwyciężony)

Recytator I :

Więc nie zginęła i nie zginie !
Wolność tywym - chwała temu co padnie !
Z krwi bliskich przelanych niewinnie
W ślad Berlina - stalowy bagnet

(S.R.Dobrowolski: Naprzód)

(motyw muzyczny czołówka "Polskie drogi" płyta
SX - 1274)

Recytator II :

Przysięgliśmy na Lipcowy Manifest
Wywalczyć Cię wolną Polsko, po Nysę
Było lato i pod czołgami pachniał żubin
upojeni ziemią wolną jechaliśmy na Lublin
... Biliśmy się granatami o bezludną
Warszawę
Pctem zdobyliśmy Gdynię, Walcz, Kołobrzeg,
Braliśmy na zawsze, stare chobre morze:
Pierścień twój zwycięski na dnie się perlił
Kiedyśmy wstali z wrzosów i z Odry runęliśmy
Na Berlin ! (P. Borowy - Przysięga)

Narrator :

2.V.1945 r. skapitulował Berlin, skończyła się wielka wojna
narodów przeciwko faszyzmowi - II-ga wojna światowa.

(Muzyka z oratorium K. Görtner "Zagrajcie nam dzisiaj
wszystkie srebrne dzwony"... Płyta SX 1228)

Recytator I :

Spełnił się los i węzeł klęsk
na zawsze bagnet rozciął.
I oto czas ujęty w dłoń
Rozjarzy się miłością
(H. Gawrońska - Wojsko)

(motyw muzyczny - "Allegro agitato Stanisława
Moniuszki gra kwartet smyczkowy Płyta SXL-0546)

Recytator II :

Nad ruinami wstaje dzień, wędrowny grajek
pustym oknem gra,
A w oknie tylko niebo, gołębi miga
ćca,

I tak w tej rannej ciszy świat nowy
rodzi.
I wiatr, gdy struny drutów pękły,
martwe drzwi otwiera,
Na których klamce dotąd pozostał
niezmyty
ślad ręki przepadłego bez wieści
bohatera,
I toczy się po pokoju dziewczyny
zabitej
Szczesany z włosów puch.

Recytator I :

Grajku poranny, komu ty tak grasz,
Tam są schody bez domu i pietra
bez tywych. (Cz. Mirosz: Miasto)

Narrator :

Zaledwie skończyła się wojna, z różnych stron - wrócali
Polacy do swoich domów, do ruin i zgłiszcz. Głodni, obdarci
nie posiadali nic - prócz nadziei lepszego jutra...

(wątek muzyczny - I. kwartet smyczkowy, St. Moniuszko
SXL-0546)

Recytator I :

Jak żurawie, z dalekich stron
na rodzinne wrócimy pola,
gdzie nad grobami omentarny dzwon,
gdzie ruiny, zgłiszczona niedola.

Pora powracać, pora
wzruszyć skiby mogilne,
całe życie trzeba przeobrać
a nasze ręce są silne.

(Wł. Broniewski - Do domu)

Narrator :

Pierwsze lata odzyskanej niepełności były bardzo trudne,
potrzebny był wielki, ziórowy wysiłek, by na ruinach budować
nowe życie - miasta i wsie, zagospodarować Ziemię Odzyskaną,
odbudować przemysł, rolnictwo, transport - zapewnić elementar-
ną ochronę zdrowia, uruchomić szkoły i instytucje kultury.
Rozpoczął się nowy rozdział " w dziejach służby ojczyźnie".

Recytator II :

Drogi zburzone,
miasta w ruinie,
historia gnę nas i łanie
lecz - " nie zginęła",
nigdy nie zginie,
my ją dźwigniemy
sami !

(Wł.Broniewski: Most Pomiat.)

(muzyka fortepianowa, Polka "Daniel" St.Moniuszki)

Recytator I :

Wstanie szkarłatne słońce, po ciemnej
burzliwej nocy
i nikt nie będzie bezdomny, szczerzy
jak pies i głodny
Zahuczą wszystkie maszyny, z kominów
w niebo dym strzeli,
nasze będą fabryki, domy i słońce
i ziemia.

(Szumański - Manifest)

(kilka taktów muzyki - Polonez cis moll op.26 nr 1
Fryderyka Szopena gra Witold Małcużyński)

Recytator II :

Nie dostałem ziemi darmo -
krwią płacikiem za nią własną,

prześlągnięta potem ojca,
więc nie może zaróść darnią,
więc nie może zaróść chwastem -
musi piękny dać urodzaj !

(R. Danecki - Pieśń żołnierza oracza)

Recytator I.:

A moja Polska
jest najprostszym słowem
rzuconym na dzieciństwa rozłogi
A moja Polska
jest jak ziarno owsa
ciśnięte w glebę Śląska i Mazowsza
aby dopiero ze słowa
i siarna
Kształt się dokonał
Serca albo kłosa,
aby rozkwitał, nie mariał,
w jedności narodzin i wzrostu.

Recytator II :

I w ogniu krzywd, cierpieniach burz,
w mordągi ludzkiej glinie
powstała Ta. co nigdy już
nie zginie.

(H. Gawroński - Żołnierska rota)

(... kilka taktów Poloneza Nr 2 - St. Moniuszko)

Recytator I :

Wzgorza słońcem opite dziś się do nas śmieją,
w horyzont prosto wpięte armaty kominów
płoszą ludziom zwycięska sprawiedliwość dziejów,
na niebie pisząc się pociskiem dymów.

Recytator II :

Tu dom zbudujemy mocny, by go już nie zmiąłdyż
ni grom, ni oskard, ni burza ni cząba koko zębate.

Recytator I :

Wrośniemy jak dęby w tę glebę -
wszyscy i pojedynczo z nas każdy

(J.Żelechowski: Na pograniczu
Sudetów)

Narrator :

I wrośli, jak dęby w tę glebę, częśćkę pracy wykonali -
trudem rąk i umysłów budowali: Nową Hutę, stocznie, okręty,
drogi mosty i elektrownie, osiedla mieszkaniowe i cemento-
wnie, fabryki sprzętu rolniczego, wyższe uczelnie i przedsz-
kola, ośrodki zdrowia i biblioteki - budowali - nasz wspólny
dom - niepodległą suwerenną Rzeczypospolitą, oni tworzyli
jej materialną i duchową siłę.

(motyw muzyczny "Pojedynek" - Muzyka Teatralna
i Telewizyjna)

Recytator II :

Nad fabryką wieczna chorągiew dymu -
las odszedł :

na miejsce drzew osada.

Dym - szablisty modrzew

nowego świata -

kominów hymn ...

(T.Sokół: Stalowa Wola)

Recytator I :

... Może nas nigdy nie było,

Może nas wcale nie ma ....

Przełina nasze imiona w dniach nowych, jasnych i ciemnych.
Młodsze, silniejsze ramiona podejmą trud nasz codzienny:

I tylko po nas zostanie

coś, co wciąż w życiu powraca

wielkie, największe kochanie

i prosta, najprostsza praca.

(E.Szymański - Praca)

(Polonez Nr 3 St.Moniuszki - urywek)

Narrator :

W ciągu minionych 40 lat w naszym kraju obok sukcesów, były niełatwe przejścia i trudne doświadczenia. Był Poznań 1956, Gdynia 1970, sierpień 1980, fale strajków, kryzys gospodarczy i polityczny. Burzliwe przeżycia ostatnich lat spowodowały, że w społeczeństwie pojawiła się niepewność i uczucie zawodu. Dlatego, choć nie spełniły się nasze oczekiwania, choć tkwimy w kryzysie i trudno dojrzeć perspektywy jutra...- dobrze jest uświadomić sobie skąd się przyszło - ocenić dotychczasowy dorobek i zdać sobie sprawę z tego, co mamy do zrobienia i czego nie wolno nam zmarnować.

Recytator II :

W pustym polu pod miastem stoją zapatrzeni
w koparkę, co ugrzęzła w lepkich zwałach ziemi.
Tacy młodzi, a tacy doświadczeni,
Wiedzący, jak się mieszka po mieszkaniach cudzych,
Jak się wieczorem łązi, gapi w okna ludzi,
Co mają własny tapczan, szafę, co siadają
Za własnym stołem ....

O nadziejo gorzka,
Patrzają, czy ściana domu choć trochę urosła.

O wiaro, z którą huczącym tramwajem,
Jak z gorejącą świeczką do miasta wracają.

(E.Bryll - Rok Polski)

(pierwsze takty Poloneza A-Dur gra W.Małcużyński
SX 1511)

Recytator I :

Mój naród nie jest dobry ani zły
jak każdy naród zdolny do Poświęceń
Jak każdy naród dźwiga ciężar wad

Mój naród nie jest dobry ani słły
Lecz gdy się go prowadzi na krawędź przepaści
wtedy podnosi w górę dłoń rozwagi
Grozi mądrością

(Z. Jerzyna - Mój naród)

Recytator II:

Jak na zdobycie fortecy
Idziemy co dnia.
I nieraz trafia nas ostrze
bijących w prawo i lewo
by były rzeczy najprostsze:
mięso, chleb, drzewo ...
Wolno dojrzewa człowiek, wielu mu trzeba męstwa
aby się nie dać wiatrowi i rosnąć w górę i w głąb,

(K.I. Gałczyński - Piosenka o dziele rąk)

Narrator :

Dziś już zdajemy sobie sprawę z tego, że kształt wewnętrzny
naszego państwa zależy od nas, zależy od tego, jak mocne są
nasze pragnienia i ile gotowi jesteśmy poświęcić dla ich
ureczywistnienia. Krajowi, państwu potrzebny jest każdy
z nas - nasza praca - nauka - nasze ambicje i nasze nadzieje.
Tylko wspólnym wysiłkiem, poprawić możemy swój zbiorowy i in-
dywidualny los.

(początkowy fragment melodii "Polskie drogi"
płyta SX- 1274)

Recytator I :

Polska to kraj
piękniejszy od innych
wśród grusz i topól
dom rodzinny.

W tym domu bywa
troska i chleb,
śmierć i wesele,
dobrze i źle.

(J. Osęga-Michalski - Polska)

Recytator II :

Kto się w tym kraju urodził,
kto jak ptak gniazdo w nim uwił,
musi kochać go nawet z krzywdami

(J.Koprowski - Śpiew o Ziemi ojczys.)

Recytator I :

W naszej ojczyźnie
można żyć,
byle w rany
nie sypać soli,
Murować ściany,
domy kryć - dachem czerwonych parasoli.

(J.Ozga-Michalski - Polska)

Recytator II: Żeby tyle węgla korbajm wygryźł,
ile trzeba hutom naszym,

Recytator I :   żeby rudy przetopionej wykres
zgadzał się z planem produkcji maszyn,

Recytator I :   żeby tyle rolniczych narzędzi, ile trzeba,
by ziemię obrobić

Recytator I :   żeby plon był nie jak niebo zrządzi,
żeby w każdym domu był dobrobyt.

(R.Danecki - Zaciąg)

(recytatorzy i narrator stoją obok siebie, otrzymują
kwiaty. Motyw muzyczny Polonez es-moll op.26 gra
Witold Małcużyński)

Recytator II:

Zanurzyć ręce w strudze leśnej,
gdzie wierszba myje zieleni włosów,
wiewilgi złotej słuchać głosu

Recytator I :

Tu jeśli szum, to jak szum wieków
a jeśli krzyk, to krzyk żurawi

- i tak pod wierzwą, brzozą, w trawie
Wyrwidąb budzi się w człowieku.

Recytator II :

Zbudzisz się, wtedy wstań i wracaj
w grzmot ulic, w stukot, w warkot maszyn
- trza Waligórow czasom naszym,
na Wyrwidębów czeka praca.
Banałnie brzmi to ? ... Wielkodzięka
trzeba nam dziś, by ... nie zginęła.

(St.R.Dobrowolski - Zanurzyć)

(wątek muzyczny : "Polskie drogi")

Uwagi metodyczne :

Montaż przeznaczony jest na użytek bibliotek i ich czytelników, rekrutujących się ze starszych klas szkół podstawowych szkół zawodowych i średnich, Na montaż składają się utwory poetyckie polskich poetów zamieszczone w :

- Polska ojczyzna nasza. W-wa 1979. COMUK
- Piękna jesteś ziemi ojczysta. Antologia. W-wa 1981, ISW
- Strofy o pracy. Antologia. W-wa 1980, Iskry.
- Strofy o ojczyźnie. W-wa 1978, Iskry.
- Wiersze Polskie. Antologia. W-wa 1963, Czyt.
- Danecki R. - Patrol poetycki. 1977, Wyd.Poznań.
- Słoiński E. - Wybór wierszy. W-wa 1979, PIW

Dekorację stanowi umieszczony na białym tle czerwony kontur granic Polski, godło państwowe oraz duży gładki wazon, a w nim białe i czerwone goździki. Uzupełnieniem montażu powinna być odpowiednia oprawa muzyczna, wcześniej nagrana na taśmie magnetofonowej. Proponuję fragmenty utworów muzycznych do ewentualnego wykorzystania z następujących płyt:

- Muzyka Teatralna i Telewizyjna, Kurylewicz-SX 1274
- Fryderyk Chopin. Gra Witold Małcużyński-SX 1511,
SX 1512
- Stanisław Moniuszko. Utwory fortepianowe i kwartet
smyczkowy. XL 0546, SXL 0546
- Polska Pieśń Rewolucyjna i Patriotyczna - SX 1679
- Katarzyna Gärtner: Zagrajcie nam dzisiaj wszystkie
srebrne dzwony- SX 1228

Ponieważ biblioteki pracują w różnych warunkach, zwłaszcza wiejskie (np. ciasnota lokali, brak płyt itp.) rozwiązania muzyczne oraz inscenizacyjno - plastyczne pozostawiam inwencji i pomysłowości bibliotekarzy.

Anna Śliwińska
Grażyna Zaremba

O B R A Z   O P O L S Z C Z Y Z N Y

W 40 - L E C I U   P R L

(wybór ważniejszych opracowań)

Literaturę zestawiono w następujących działach:
I. Opolszczyzna. Publikacje ogólne. II. Ludność.
III. Gospodarka. IV. Życie społeczne i polityczne.
V. Oświata i Nauka. VI. Kultura.

I. OPOLSZCZYZNA. PUBLIKACJE OGÓLNE.

1. Brudkiewicz Eugeniusz, Kaniok Eugeniusz, Ziarko Stefan:
Wpisana w dzieje ojczyzny. Opolszczyzna w 35-leciu PRL.
Opole: Woj. Ośr. Inf. Nauk. Tech. Ekon. 1979. 103 s.
2. Brzeg. Dzieje, gospodarka, kultura. Pod red. Władysława
Dziewulskiego. Opole : Inst. Śląski 1975, 501 s. tab.
3. Kęłowski Janusz: Nysa. Wrocław: Zakł. Narod. im. Ossolińskich 1972, 284 s.
4. Kluczbork. Studium geograficzno - ekonomiczne.
Pod red. Ludwika Straszewicza. Katowice: Śląsk 1970,
298 s.
5. Kowalski Zbigniew: Powrót Śląska Opolskiego. Opole:
Inst. Śląski 1975. 29 s.
XXX-lecie powrotu Śląska Opolskiego do Polski.
6. Lesiuk Wiesław, Lis Michał: Województwo opolskie.

- Charakterystyka społeczno - gospodarcza jednostek administracji państwowej. Opole: Inst. Śląski 1976, 318 s. mapy.
7. Miasto Nysa. Szkice monograficzne. Pod red. Janusza Kroszela i Stefana Popiołka. Opole: Inst. Śląski 1970, 279 s. tabl. il. mapy.
  8. Ogrodowczyk Arkadiusz: Z dziejów osadnictwa wojskowego na Śląsku Opolskim w latach 1945-1948, Stud.Śl. 1975 T.27 s. 273 - 292.
  9. Opole. Monografia miasta. Pod red. Władysława Dziewulskiego i Franciszka Hawranka. Opole: Inst. Śląski 1975. 703 s.
  10. Opolskie. Rozwój województwa w Polsce Ludowej. Pod red. Józefa Kokota. Warszawa: Państw. Wydaw. Naukowe 1970, 231 s.
  11. Popłonyk Urszula. Opole. Wrocław: Zakł. Narod. im. Ossolińskich 1970, 192 s. il.
  12. Śląsk Opolski w Polsce Ludowej. Pod red. Zbigniewa Kowalskiego. Opole: Inst. Śląski 1980, 164 s.
  13. Ziemia Prudnicka. Dzieje. Gospodarka. Kultura. Pod red. Wiesława Lesiuka. Opole : Inst. Śląski 1978, 539 s.
  14. Ziemia Strzelecka. Szkice monograficzne. Praca zbiorowa pod red. Janusza Kroszela i Władysława Dziewulskiego. Opole: Inst. Śląski 1970, 409 s. tabl. il. tab.

II. LUDNOŚĆ.

15. Balaryn Jerzy: Sytuacja demograficzna Opolszczyzny po II wojnie światowej. Studium demograficzne. Opole: Inst. Śląski 1975, 407 s. mapy, tab. wyk. bibliogr.

16. Kokot Józef, Rauziński Robert: Społeczeństwo Opolszczyzny w Polsce Ludowej (1945-1973).
Stud. Śl. 1975 T.27 s.351-369, tabl. tab.wykr.
17. Kühnemann Adolf: Dynamika i struktura dochodów ludności województwa opolskiego w latach 1955 - 1972.
Opole: Inst. Śląski 1976, 187 s. rys.tab.wykr.bibliogr.
18. Kwaśniewski Krzysztof: Struktura społeczna ludności Śląska Opolskiego. Stud. Śl. 1975 T.27 s.371 - 385, mapy.
19. Rauziński Robert: Poziom wykształcenia ludności regionu opolskiego w latach 1948 - 1975.
Stud. Śl. 1977 T.31 s.301-318, tab.
20. Rauziński Robert: Z badań nad migracjami zewnętrznymi ludności Śląska Opolskiego w latach 1950 - 1980.
Biul. Inf. WOINTE Opole 1981 R.8 nr 5/6 s.1-29, tab. bibliogr.
21. Rauziński Robert, Rzepa Barbara: Województwo opolskie. Charakterystyka demograficzna miast, gmin i wsi 1950-1975. Opole: Inst. Śląski 1976, 38 s. tab.

III. GOSPODARKA.PUBLIKACJE OGÓLNE.

22. Kroszel Janusz: Dynamika i przemiany strukturalne gospodarki Opolszczyzny w latach 1950 - 1974.
Opole: Inst. Śląski 1975. 160 s.
23. Iś Michał: Odbudowa gospodarcza Opolszczyzny w pierwszych latach władzy ludowej. Opole: Inst. Śląski 1975, 15 s.
- Monografia gospodarcza województwa opolskiego. Pod red. Józefa Popkiewicza. Katowice: Śląsk 1966, 583 s. tabl. mapy, tab.

25. Senft Stanisław: Badania nad historią gospodarczą województwa opolskiego w Polsce Ludowej (wybrane zagadnienia). Stud. Śl. 1978 T.33 s.119-167.

ROLNICTWO

26. Baranowski Zenon: Rozwój sektora spółdzielczego w rolnictwie województwa opolskiego w latach 1960 - 1975. Stud. Społ. Ekon. 1978 T.7 s.65 - 87.
27. Dietl Jerzy, Gregor Bogdan: Usługi produkcyjne dla rolnictwa na przykładzie województwa opolskiego. Opole: Inst. Śląski 1977. 126 s. mapy, tab. wykr.bibliogr.
28. Gałęcki Ryszard: Kierunki rozwojowe rynku produktów rolnych województwa opolskiego w latach 1950 - 1975. Opole: Inst. Śląski 1964, 123 s.
29. Góralczyk Józef: Rolnictwo na Śląsku Opolskim w latach 1945 - 1975. Opole : Inst. Śląski 1975, 26 s.
30. Góralczyk Józef, Makowiecki Józef: Przyrodnicze podstawy rozmieszczenia produkcji rolniczej w województwie opolskim. Opole: Inst. Śląski 1983, 42 s.
31. Jakubowski Stefan, Skrzypek Wiktor: Służba weterynaryjna na Śląsku Opolskim w latach 1945 - 1975 . Stud. Śl. 1979 T.35 s.201-216.
32. Lisak Jan: Tendencje przemian w strukturze indywidualnych gospodarstw rolnych województwa opolskiego. Opole: Inst. Śląski 1980, 231 s.
33. Wójcik Marian: Rozwój produkcji ogrodniczej województwa opolskiego w latach 1950 - 1975. Stud. Społ. Ekon. 1981 T.10 s.230-254, mapy, tab.

PRZEMYSŁ

34. Czech Weronika: Z badań nad problematyką zatrudnienia

w przemyśle cementowo - wapienniczym woj, opolskiego.
Opol. Roczn. Ekon. 1979 T.9 s.179-200.

35. Jagas Józef: Kadry kwalifikacyjne w przemyśle województwa opolskiego. Opole : Opol. Tow. Przyj. Nauk 1972, 153 s.
36. Jagas Józef: Kształtowanie się czasu pracy w przemyśle Opolszczyzny. Warszawa: Państw. Wydaw. Naukowe 1979, 115 s. Prace Opolskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk
37. Jazienicki Zdzisław: Czynniki wzrostu produkcji przemysłowej w regionie. Opol. Roczn. Ekon. 1972 T.4 s. 183-193.
38. Konik Władysław: Materiały do charakterystyki przemysłu w województwie opolskim w latach 1960 - 1970. Opole: Inst. Śląski 1973, 100 s.
39. Lis Michał: Odbudowa podstaw gospodarki Śląska Opolskiego na przykładzie przemysłu (1945-1949). Opole: Inst. Śląski 1978, 254 s. tabl. bibliogr.
40. Malarski Stanisław: Kooperacja przemysłowa i jej regionalne uwarunkowania na przykładzie województwa opolskiego. Stud. Śl. 1980 T.37 s.209-241.
41. Mikołajewicz Zbigniew: Rozwój przemysłu cementowo - wapienniczego w woj. opolskim. Opol. Roczn. Ekon. 1979 T.9 s.145-178.
42. Surowce mineralne województwa opolskiego. Pod red. Stefana Kozłowskiego. Warszawa: Wydaw. Geologiczne 1979, 298 s.

SPÓŁDZIELCZOŚĆ. RZEMIOSŁO.

43. Gil Euzebiusz: Współczesne ludowe kowalstwo Opolszczyzny. Opole: Inst. Śląski 1982, 93 s.

44. Pajączkowski Stanisław: Działalność Wojewódzkiej Spółdzielni Inwalidów Usługowo - Produkcyjnej "Odnowa" w Opolu (1951-1975). Stud. Śl. 1980 T.37 s.339-387, tab.
45. Pajączkowski Stanisław: Spółdzielczość księgarska na Opolszczyźnie. Opol. Roczn. Ekon. 1974 T.6 s.173-195.
46. Pajączkowski Stanisław: Spółdzielczość pracy Śląska Opolskiego na tle spółdzielczości pracy Polski Ludowej 1945 - 1971. Opole: Inst. Śląski 1980, 275 s. tab. bibliogr.
47. Sadecka Maria: Rozwój rzemiosła w woj. opolskim w latach 1960 - 1973. Opol. Roczn. Ekon. 1975 T.7 s.175-191, tab. wykr.
48. Tomiczek Henryk: Spółdzielczość spożywców w województwie opolskim od 1969 r. Opole: Inst. Śląski 1972, 170 s. 11. portr. tab.
49. Trojnar Franciszek: Spółdzielczość oszczędnościowo - pożyczkowa w województwie opolskim w latach 1945 - 1969. Warszawa: Zakł. Wydaw. CRS 1974, 229 s; mapy, tab. wykr. bibliogr.

RÓŻNE ZAGADNIENIA GOSPODARCZE

50. Herok Helena: Próba określenia potrzeb mieszkaniowych województwa opolskiego do 2000 roku. Stud. Społ. Ekon. 1975 T.5 s.87-104 .
51. Jacher Władysław: Procesy urbanizacji wsi opolskiej. Stud. Społ. Ekon. 1979 T.9 s.289-306.
52. Liszewski Stanisław: Funkcje usługowe małych miast w województwie opolskim. Mater. Stud. Opol. 1972 z.25 s.47-70.
53. Makosa Tadeusz: Rola eksportu w gospodarce województwa opolskiego. Opole: Inst. Śląski 1972, 281 s. tabl.

54. Patrzyński Zenon: XXX lat działalności upowszechnieniowej Państwowego Przedsiębiorstwa "Dom Książki" w Opolu. Biul. Inf. WOINTE Opole 1980 R.7 nr 4/5 cz.4/5-7 s.1-10.
55. Szewczyk Stanisław: Podstawy lokalizacji sieci handlu detalicznego na wsi na przykładzie województwa opolskiego. Opole: Inst. Śląski 1976, 119 s.
56. Tymoszko Maria: Rozwój żeglugi kozielskiej w latach 1945-1970. Opol. Roczn. Ekon. 1974 T.6 s.197-211, tab. wyk.

IV. ŻYCIE SPOŁECZNE I POLITYCZNE.

PARTIE, STRONNICTWA, ORGANIZACJE, RUCH MŁODZIEŻOWY

57. Gołębiowski Janusz: Udział PPR w przejęciu i uruchomieniu przemysłu Opolszczyzny w latach 1945-1946. Kwart. Opol. 1971 nr 4 s.32-58.
58. Hładko Ryszard: TRZZ na Opolszczyźnie. 1957-1970. Opole: Tow. Roz. Ziem Zach. 1970, 139 s.
59. Jagas Józef: Działalność PPR i jej rola w rozwoju związków zawodowych w przemyśle Śląska Opolskiego. Kwart. Naucz. Opol. 1968 nr 4 s.8-18, tab.
60. Kantyka Jan: PPR i PZPR przewodnią siłą socjalistycznych przeobrażeń na ziemi śląskiej. Opole: Inst. Śląski 1975, 28 s.
61. Kowalski Zbigniew: Polska Partia Robotnicza na Śląsku Opolskim. Studium rozwoju organizacyjnego. Opole: Inst. Śląski 1973, 314 s. tabl.
62. Stronnictwo Demokratyczne w województwie opolskim w latach 1945 - 1975. Warszawa: "Epoka" 1981, 111 s. tab.

63. Związek Harcerstwa Polskiego w mieście Opolu 1919- 1979.
Opole: Instyt. Śląski 1981, 159 s. il. portr. tab.
bibliogr.

POLITYKA SPOŁECZNA

64. Kroszeń Janusz: Kompleksowe badania warunków bytu ludności w regionie jako podstawa regionalnej polityki społecznej. Kwart. Opol. 1978 nr 2 s.5-22.
65. Kwaśniewski Krzysztof: Sytuacja społeczna kobiety wiejskiej na Śląsku Opolskim. Opole: Inst. Śląski 1970, 37 s.
66. Rauziński Robert: Obraz przemian społeczno - demograficznych społeczeństwa Śląska Opolskiego w latach 1945 - 1980. Kwart. Opol. 1979 nr 2 s.23-41.
67. Stanecko Horst: Problemy polityki zatrudnienia w województwie opolskim. Stud. Społ. Ekon. 1978 T.8 s.38-48.
68. Warunki życia ludności rolniczej w województwie opolskim. Praca zbiorowa pod red. Józefa Góralczyka. Opole: Inst. Śląski 1971, 327 s.

PRZEMIANY SPOŁECZNE I POLITYCZNE

69. Jacher Władysław, Reiner Bolesław: Kultura polityczna mieszkańców Śląska Opolskiego. Opole: Inst. Śląski 1980, 159 s. tab.
70. Kokot Józef: Przemiany społeczne na Śląsku Opolskim. Opole: Inst. Śląski 1975, 12 s.
71. Nowalski Zbigniew: Z badań nad przemianami politycznymi na Śląsku Opolskim w latach 1945-1948. Kwart. Opol. 1974 nr 3 s.16-38.
- . Rauziński Robert: Wpływ uprzemysłowienia na migrację

i wybór zawodu przez młodzież wiejską województwa opolskiego w latach 1950 - 1985. Stud. Spół. Ekon. 1979 T.9 s.307-328.

73. Reiner Bolesław: Religijno - światopoglądowy tradycjonalizm a rozwój postaw społeczno - politycznych młodego pokolenia w regionie opolskim. Stud. Śl. 1980 T.37 s. 191 - 207.

ZAGADNIENIA PRAWNO-ADMINISTRACYJNE

74. Czech Stefan: Organizacja władz miejskich na Śląsku Opolskim w latach 1945-1950. Stud. Śl. 1975 T.27 s.237-272, tab.
75. Czech Stefan: Z problematyki organizowania polskiej administracji państwowej i samorządowej na Śląsku Opolskim po wyzwoleniu. Kwart. Opol. 1970 nr 1 s.32-47.
76. Rogozik Marian, Gabryjelski Marek: Jubileusz XX-lecia Izby Adwokackiej w Opolu. Palestra 1973 nr 11 s.79-86.
77. Szwedkowski Stanisław: Sądownictwo Opolszczyzny w pierwszych latach powrotu do Macierzy. Kwart. Opol. 1970 nr 1 s. 95 - 109.

V. OŚWIATA I NAUKA.

78. Bethke Stanisław: Instytut Przemysłu Wiązanych Materiałów Budowlanych w Opolu. Kwart. Opol. 1971 nr 2 s.109-120, 11. tab.
79. Gawlik Stanisław: Brzeskie szkolnictwo podstawowe w latach 1945-1970. Opole: Inst. Śląski 1972, 167 s.
80. Kokot Józef: Instytut Śląski. Instytut naukowo - badawczy w Opolu (1957-1972). Opole: Inst. Śląski 1972, 28 s.

81. Kokot Józef: Perspektywistyczna koncepcja rozwoju środowiska naukowego Śląska Opolskiego. Opole: Inst. Śląski 1973, 38 s.
82. Koniarski Henryk: Struktura organizacyjna średniego szkolnictwa ogólnokształcącego dla pracujących na Opolszczyźnie w latach 1945-1975. Kwart. Opol. 1977 nr 4 s.30-40.
83. Kutyma Manfred: Oświata i nauka w XXX-leciu PRL na Śląsku Opolskim. Opole: Inst. Śląski 1975, 26 s.
XXX-lecie powrotu Śląska Opolskiego do Polski.
84. Kutyma Manfred, Leśniak Augustyn, Malicki Wiesław: Opolskie środowisko naukowe. Próba prezentacji. Opole: Opol. Tow. Kult. Oświat. 1975, 46 s. mapa, tab. Biblioteka Miesięcznika "Opole" nr 9
85. Kwiatkowska Grażyna: Szkolnictwo rolnicze Śląska Opolskiego w pierwszych latach powojennych (1945-1949). Stud. Śl. 1979 T.36 s.207-225.
86. Marek Franciszek: Jubileusz Opolskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Kwart. Opol. 1975 nr 2 s.16-27.
87. Musioł Teodor: Nauczyciele w społecznym ruchu naukowym na Śląsku. Opole. Inst. Śląski 1975, 214 s. portr. tab. wykr.
88. Nicieja Halina: Opolska Wyższa Szkoła Pedagogiczna. Życie Szk. Wyż. 1983 nr 78 s.117-124, bibliogr.
89. Panek Maria: Losy absolwentów Państwowej Szkoły Muzycznej II stopnia im. F. Chopina w Opolu (w latach 1954-1974). Kwart. Naucz. Opol. 1978 nr 2 s.49-56.
90. Rogowska Anna: Z problematyki kształcenia dziewcząt wiejskich w województwie opolskim w latach 1950-1970. Mater. Stud. Opol. 1971 z.24 s.69-81, tab.

VI. KULTURA

91. Adamiec Franciszek: W dwudziestopięciolecie polskiego muzealnictwa na Opolszczyźnie. Opol. Roczn. Muzeal. 1972 s.5-17, il. tab.
92. Cedrych Franciszek: Trzydzieści lat działalności Wódzkiej Biblioteki Publicznej im. E.Smołki w Opolu. Pomag. Sobie w Pr. 1981 R.26 nr 1/2 s.3-11.
93. Czech Stefan: 25 Dwadzieścia pięć lat działalności Wojewódzkiego Archiwum Państwowego w Opolu. Kwart. Opol. 1978 nr 1 s.35-46.
94. Glensk Joachim: Amatorski ruch filmowy na Opolszczyźnie. Opole: Inst. Śląski 1980, 162 s.
95. Glensk Joachim: Rola Rozgłośni Polskiego Radia w Opolu w rozwoju kultury na Opolszczyźnie. Kwart. Opol. 1974 nr 3 s.87-116.
96. Glensk Joachim: Ważniejsze daty z dziejów powojennej prasy Śląska Opolskiego; Stud. Śl. 1978 T.33 s.415-441.
97. Grygolunas Jerzy. Festiwale Opolskie. Warszawa: Nasza Księgarnia 1971, 243 s.il. portr.
98. Klimczyk Józef: Ruch regionalny a współczesność. Wczoraj Dzisiaj 1968 nr 4 s.8-23.
99. Klimczyk Józef: Towarzystwo Przyjaciół Opola. Wczoraj Dzisiaj 1969 nr 2 s.29-43.
100. Kościów Zbigniew, Panek Wacław: Opolska kultura muzyczna 1945-1975. Opole: Inst. Śląski 1977, 135 s.
101. Ligocki Alfred: Jubileusz plastyki opolskiej. Kwart. Opol. 1976 nr 1 s.45-56.
102. M. Mita - Glensk Czesława: Teatr amatorski na Opolszczyźnie 1945-1975. Opole: Inst. Śląski 1980, 144 s.

103. Mykita - Glensk Czesława: Życie teatralne Opola: (od czasów najdawniejszych do współczesności). Opole: Inst. Śląski 1976, 302 s.
104. Niewiński Józef: Opolskie kino wczoraj i dziś. Kwart. Opol. 1975 nr 1 s.80-88.
105. Opolskie środowisko artystyczne. Literatura - muzyka - plastyka - teatr. Opole: Opcl. Tow. Kult. Oświat. 1973, 46 s.
Biblioteka Miesięcznika "Opole" nr 7.
106. Pośpiechowa Leokadia: Pisarze Opolszczyzny. Opole: Inst. Śląski 1975, 112 s. il. portr. bibliogr.
107. Wawrzyniak Czesław: Publiczne biblioteki powszechne na Śląsku Opolskim 1945-1965. Wrocław: Państw.Wydaw.Naukowe 1974, 253 s. mapy, tab. wyk. bibliogr.
108. Wawrzyniak Czesław: Z zagadnień rozwoju kultury na Śląsku Opolskim. Opole: Inst. Śląski 1975, 32 s.
XXX-lecie powrotu Śląska Opolskiego do Polski.

ZIEMIA OPOLSKA W 40-LECIE POLSKI LUDOWEJ

Scenariusz wystawy

W związku z przypadającym w 1984 roku jubileuszem czterdziestolecia Polski Ludowej wzrosło zainteresowanie czytelników i bibliotekarzy literaturą ilustrującą przeobrażenia i osiągnięcia w życiu społecznym i politycznym, gospodarce narodowej, nauce i kulturze naszego narodu od pierwszych dni po wyzwoleniu aż po dzisiejszą rzeczywistość.

Jedną z form działalności oświatowej jaką bibliotekarze mogą zorganizować dla swoich czytelników jest wystawa podsumowująca osiągnięcia naszego regionu.

Cel wystawy: Zainteresowanie czytelników literaturą popularno-naukową obrazującą dorobek Śląska Opolskiego w powojennym czterdziestolecu.

Uwagi metodyczne: Wykaz eksponowanej literatury dostosowany jest do możliwości biblioteki miejsko - gminnej i gminnej. Wystawa powinna zawierać znaczną ilość dodatkowych środków propagandy wizualnej, jak plansze i napisy. Plansze rozmieszczamy na stelażach lub wzdłuż ściany. Napisy powinny być czytelne i zharmonizowane kolorystycznie z książkami i tłem. Dodatkowym elementem urozmaicającym wystawę jest komentarz nagrany na taśmie magnetofonową. Komentarz może być też napisany i zamieszczony w gablotach.

Materiały: Książki, czasopisma, ilustracje z książek, plansze i napisy informujące, taśma magnetofonowa z nagraniem komentarzem.

Kompozycja: Zebrany materiał ujęto w rozdziałach tematycznych poczynając od pozycji ilustrujących walkę o utrwalenie władzy ludowej na Śląsku Opolskim i odbudowę regionu w pierwszych latach wolności. Pozostałe prace uszeregowano w ten sposób, aby przypominały niektóre ważne problemy życia społecznego.

cznego, politycznego, gospodarczego i kulturalnego Opolszczyzny. Dwie gabloty poświęcono miastom i regionom Śląska Opolskiego. Materiały zostały zgrupowane w siedmiu działach. Tytuły działów są jednocześnie haskami wiodącymi poszczególnych gablot.

Dz. I. PIERWSZE LATA WŁADZY LUDOWEJ NA ŚLĄSKU

P l a n s z a 1

"Stawajcie do walki o wolność Polski, o powrót do Matki Ojczyzny Starego Polskiego Pomorza i Śląska Opolskiego, o Prusy Wschodnie, o szeroki dostęp do morza, o polskie szczyty graniczne nad Odrą..."

Z Manifestu Polskiego Komitetu Wyzwolenia
Narodowego

Lipiec 1944 r.

Cytat

"I wróciłeś znów do nas, stara ziemi śląska !"

Anatol Stern: Ziemia odzyskana

L i t e r a t u r a

1. Bałłaban J.: Rok 1945 w Opolu we wspomnieniach pierwszych działaczy PPR. Opole: Inst. Śląski 1962, 37 s.
2. Hajduk R.: Pierwsze lata władzy ludowej we wspomnieniach Opolan. Wyboru dokonał i do druku przygotował ... i in. Katowice: "Śląsk" 1971, 339 s.
3. Hajduk R., Popiołek St.: Ziemia Opolska 1945-1965. Opole: Inst. Śląski 1965, 157 s.
4. Kosicki St.: Awans społeczny Opolszczyzny po II wojnie

światowej. Opole: Inst. Śląski 1964, 30 s.

5. Kowalski Z.: Przełomowe dni Śląska Opolskiego. Kalendarz Opolski 1980, s.34-40.
6. Kowalski Z.: Z problemów życia politycznego na Opolszczyźnie (1945-1947). Opole: Inst. Śląski 1965, 111 s.
7. Lis M.: Odbudowa Gospodarcza Opolszczyzny w pierwszych latach władzy ludowej. Opole: Inst. Śląski 1975, 15 s.
8. Misiak W.: Działalność kulturalna na Dolnym Śląsku w latach 1945-1949. Wrocław: Zakł.Nar. im.Ossolińskich 1973, 235 s.
9. Odbudowa podstaw gospodarki Śląska Opolskiego na przykładzie przemysłu (1945-1949). Opole: Inst. Śląski 1978, 254 s.

K o m e n t a r z

W roku 1984 cały nasz naród obchodzi doniosły jubileusz 40-lecia powstania i istnienia Polski Rzeczypospolitej Ludowej. Dla mieszkańców województwa opolskiego rocznica ta ma szczególne znaczenie. Zbiega się ona niejako w czasie z rocznicą powrotu do Polski Ziemi Zachodnich i Północnych, które już na zawsze, jako prastare ziemie polskie złączone zostały z Macierzą. Powrót Ziemi Opolskiej w państwowe granice Polski nastąpił w szczególnie trudnych warunkach. Działo się to w zgiełku trwającej jeszcze wojny, w obliczu katastrofalnych zniszczeń, w sferze działania reakcyjnego niemieckiego i rodzimego podziemia. Dzięki jednak konsekwentnemu programowi PPR, dzięki zespolonym wysiłkom ludności przybyłej tu z całego kraju i emigracji, i ludności miejscowej, która oparła się wielowiekowej germanizacji i nie zatraciła poczucia narodowego - ziemie te w stosunkowo krótkim czasie zostały w pełni zaludnione, zagospodarowane i włączone w rytm ogólnopolskiego życia.

Dz. II: PRZEMIANY SPOŁECZNE, POLITYCZNE I GOSPODARCZE
NA OPOLSZCZYŹNIE

P l a n s z a 2

Dzisiejszy dorobek województwa stanowi sumę pracy społecznej minionego czterdziestolecia. Dzięki pracowitości i zaangażowaniu wszystkich obywateli - robotników, rolników, pracowników szeroko pojętych usług, inteligencji twórczej, pracowników administracji, działaczy społeczno - politycznych województwo opolskie zaczęło się liczyć coraz wyraźniej w gospodarce kraju.

L i t e r a t u r a

1. Balaryn J.: Sytuacja demograficzna Opolszczyzny po II wojnie światowej. Opole: Inst. Śląski 1975, 407 s.
2. Emich S.: Miejsce Opolszczyzny na mapie gospodarczej Polski. Kalendarz Opolski 1978 s.36-42.
3. Kokot J.: Opolszczyzny wolność zwycięska. (Przemiany społeczne w 30-leciu PRL). Kalendarz Opolski 1975 s. 91-97.
4. Opolskie. Rozwój województwa w Polsce Ludowej. Red. J. Kokot. Warszawa: Państw. Wydaw. Naukowe 1970, 281 s.
5. Pepliński M.: Wysiłek inwestycyjny na Opolszczyźnie w latach 1972 - 1980. Kalendarz Opolski 1979 s.181-186.
6. Rauziński R.: Obraz przemian społeczno - demograficznych społeczeństwa Śląska Opolskiego w latach 1945 - 1980. Kwartalnik Opolski 1979 nr 2 s.23-41.
7. Rauziński R.: Pracownicy z wyższym wykształceniem na Śląsku Opolskim w latach 1956 - 1985. Dynamika i struktura

ra zatrudnienia.

Warszawa: Państw. Wydaw. Naukowe 1975, 177 s.

8. Rauziński R.: Rozwój demograficzny Śląska Opolskiego w latach 1950 - 1985. Wrocław: Państw. Wydaw. Naukowe 1967, 156 s.

9. Śląsk Opolski w Polsce Ludowej. Pod red. Z. Kowalskiego. Opole: Inst. Śląski 1980, 164 s.

K o m e n t a r z

Mija 40 lat od dni, w których ziemia i lud opolski odzyskały wolność i powróciły na łono Macierzy. Tak jak dla całego kraju, również dla Opolszczyzny minione 40 - lecie było okresem burzliwych przemian politycznych i społeczno - gospodarczych oraz wszechstronnego rozwoju regionu. Sytuację tę ilustruje zamieszczona w gablocie literatura.

Dz. III. ROZWÓJ I MIEJSCE PRZEMYSŁU WOJEWÓDZTWA
OPOLSKIEGO W POLSCE LUDOWEJ

P l a n s z a 3

Produkcja przemysłowa Opolszczyzny stawia nasze województwo w pierwszej dziesiątce województw wysoko rozwiniętych przemysłowo.

L i t e r a t u r a

1. Cimała B., Senft S.: Rozwój życia gospodarczego Opolszczy-

- ony w latach 1945- 1979. W: Śląsk Opolski w Polsce Ludowej. Opole: Inst. Śląski 1980, s.46-90.
2. Jagas J.: Czynniki wzrostu wydajności pracy. Na przykładzie przemysłu Opolszczyzny. Opole: Inst. Śląski 1971, 192 s.
  3. Konik W.: Materiały do charakterystyki przemysłu w województwie opolskim w latach 1960 - 1970. Opole: Inst. Śląski 1973, 100 s.
  4. Mąkosa T.: Rola eksportu w gospodarce województwa opolskiego. Opole: Inst. Śląski 1972, 281 s.
  5. Pajączkowski S.: Spółdzielczość pracy Śląska Opolskiego na tle spółdzielczości pracy Polski Ludowej. 1945-1971. Opole: Inst. Śląski 1980, 275 s.
  6. Popkiewicz J.: Rozwój i miejsce przemysłu województwa opolskiego w Polsce Ludowej. Opole: Inst. Śląski 1966, 26 s.
  7. Surowce mineralne województwa opolskiego. Praca zbiorowa pod red. S.Kozłowskiego. Warszawa: Wydaw. Geologiczne 1979, 298 s.

K o m e n t a r z

W nowym podziale administracyjnym Polski z dnia 1 czerwca 1975 roku w skład województwa wchodzi 29 miast i 906 sołectw. Obszar województwa dzieli się na 2 miasta i 61 gmin, w których 27 stanowią gminy miejsko - wiejskie a 34 gminy wiejskie. Powierzchnia województwa wynosi 8535 km² tj. 2,7 % powierzchni kraju i znajduje się na 9 miejscu wśród 49 województw.

Występujące w województwie opolskim złoża surowców mineralnych jak margle kredowe i wapienie triasowe stały się podstawą rozwoju przemysłu cementowego i wapienniczego o dużym znaczeniu krajowym. Występujące także w znacznych ilościach bazalty i żwiry są wykorzystywane w budownictwie.

Bogate złoża łąw i glin tworzą bazę surowcową dla przemysłu ceramicznego. Szybkie tempo rozwoju gospodarczego Opolszczyzny spowodowało, że województwo nasze dysponuje dużym i nowoczesnym potencjałem wytwórczym. Do eksploatacji przekazano szereg nowych kluczowych zakładów oraz rozbudowano i zmodernizowano część zakładów istniejących. Produkcja wielu zakładów na Śląsku Opolskim szczególnie liczy się w skali kraju.

- Zakłady Koksownicze w Zdieszowicach - 20 % produkcji krajowej koksu;
- Opolskie Zakłady Wapiennicze - 29 % produkcji krajowej wapna budowlanego i przemysłowego;
- Zakłady Azotowe w Kędzierzynie Koźlu 7,6 % produkcji nawozów azotowych w czystym składniku;
- Fabryka Samochodów Dostawczych w Nysie 25 % produkcji krajowej mikrobusów i samochodów dostawczych;
- Cementownie opolskie - 12 % produkcji krajowej cementu;
- Zakłady Przemysłu Tłuszczowego w Brzegu 14,1 % produkcji krajowej tłuszczów roślinnych jadalnych;
- Zakłady Przemysłu Skórzanego Otmęt - 11,5 % produkcji krajowej obuwia;

Drugie miejsce należy do przemysłu spożywczego reprezentowanego przez 16 branż.

Dz. IV: POLITYKA ROLNA OPOLSZCZYNY

P l a n s z a 4

O znaczeniu województwa opolskiego w gospodarce kraju świadczy wysokotowarowe rolnictwo.

L i t e r a t u r a

1. Baranowski Z.: Produktivność rolnictwa indywidualnego w gminach województwa opolskiego. Opole: Inst. Śląski 1952, 64 s.

2. Baron J.: Rolnictwo na Opolszczyźnie. Kwartalnik Opolski 1960 nr 1 s.35-45.
3. Emich S.: Rolnictwo opolskie w latach 1945-1963. Kwartalnik Opolski 1965 nr 1 s.57-69.
4. Góralczyk J.: Rolnictwo na Śląsku Opolskim w latach 1945-1975. Opole: Inst. Śląski 1975, 26 s.
5. Góralczyk J.: Rolnictwo województwa opolskiego. Warszawa: Państw. Wydaw. Rol. i Leśne 1967, 198 s.
6. Góralczyk J.: Rolnictwo w gospodarce regionu opolskiego. Kwartalnik Opolski 1980 nr 2 s.5-20.
7. Jadczyk A., Wiszniewski J.: Przemiany opolskiego rolnictwa. Opole: WOINTE 1977, 94 s.
8. Kisza K.: Wieś opolska - nowe szanse i zadania. Opole 1974 nr 9 s.4-5.
9. Kmieć M.: Specjalizacja gospodarstw rolnych na Opolszczyźnie w świetle zmieniających się możliwości. Biuletyn Informacyjny WOINTE Opole 1981 nr 10/11 cz.7 s.1-9.
10. Lisak J.: Tendencje przemian w strukturze indywidualnych gospodarstw rolnych województwa opolskiego. Opole: Inst. Śląski 1980, 231 s.
11. Mikołajewicz Z.: Urbanizacja wsi w województwie opolskim. Opole: Inst. Śląski 1973, 111 s.

K o m e n t a r z

Rolę naszego województwa w gospodarce narodowej określa w równej mierze rozwijający się przemysł jak i rolnictwo zaliczane do przodujących w kraju. Korzystne warunki przyrodnicze, wysoki poziom kultury rolnej i wyposażenia w środki produkcji stanowią o wysokim poziomie rozwoju rolnictwa opolskiego. Jakość i przydatność gleb w województwie opolskim jest bardzo wysoka, wynosi 85,9 punktu przy średniej krajowej 65,8 punktu, co plasuje nasze województwo na II miejscu w kraju, natomiast w ogólnej klasyfikacji poziomu rozwoju rolnictwa, przyjętej przez Główny Urząd Statystyczny a uwzględniającej takie

nierniki jak plony i skup 4 zbóż, ziemniaków i buraków cukrowych, wielkość produkcji mięsa i mleka, wartość środków trwałych oraz ilość ciągników przypadających na 100 ha użytków rolnych województwo opolskie znajduje się w pierwszej piątce najlepszych województw w Polsce;

Dż.V: OŚWIATA I SZKOLNICTWO NA OPOLSCZYZNIE

Plan s z a 5

Specyficzne warunki regionalne Opolszczyzny i dostosowana do tej specyfiki strategia kształcenia wyodrębniły ten region z panoramy oświaty kraju.

L i t e r a t u r a

1. Gruszka J.: Oświata i nauka w 30-leciu PRL i na Śląsku Opolskim. Kwartalnik Opolski 1974 nr 3 s.5-15.
2. Instytut Śląski w Opolu 1957 - 1982. Pod red. F.Hawranka i B.Reinera. Opole: Inst.Śląski 1982, 117 s.
3. Kutyma M.: Oświata i nauka w 30-leciu PRL na Śląsku Opolskim. Opole: Inst. Śląski 1975, 26 s.
4. Musioł T.: Z badań nad oświatą i kulturą na Śląsku Opolskim. Opole: Inst. Śląski 1962, 13 s.
5. Oświata na Opolszczyźnie w latach 1945-1959. Praca zbiorowa pod red. T.Musioła. Katowice: "Śląsk" 1961, 303 s.
6. Szkolnictwo na Opolszczyźnie w latach 1971-1975. Kwartalnik Opolski 1976 nr 2 s.5-48.

K o m e n t a r z

Istnieje ścisły związek między poziomem życia ludności, rozwojem szkolnictwa i kultury. Rozwój szkolnictwa wyra

się przede wszystkim zwiększeniem liczby szkół średnich i policealnych. Ważna społecznie jest także sieć przedszkoli, która sprawia, że pod względem ilości dzieci korzystających z opieki przedszkolnej zajmujemy 3 miejsce w kraju. W województwie opolskim znajdują się 2 wyższe uczelnie. Równocześnie z działalności szkół wyższych działają instytuty naukowo - badawcze. Największe z instytutów branżowych to Instytut Ciężkiej Syntezy Organicznej w Kędzierzynie Koźlu i Instytut Przemysłowych Materiałów Budowlanych w Opolu. Bardzo prężną placówką w zakresie nauk humanistycznych, ekonomicznych i rolniczych jest także Instytut Śląski w Opolu.

Dz.VI. ŻYCIE KULTURALNE ŚLĄSKA OPOLSKIEGO

Plan s z a 6

Zadania w dziedzinie upowszechniania kultury wykazują ciągły dynamiczny wzrost.

L i t e r a t u r a

1. Bednorz Z.: Ludowe żniwo literackie. Pisarstwo ludowe współczesnej Opolszczyzny. Wrocław: Zakł. Nar. im. Ossolińskich 1966, 311 s.
2. Kościów Z., Panek W.: Opolska kultura muzyczna. 1945-1975. Opole: Inst. Śląski 1977, 135 s.
3. Mykita - Glensk Cz.: Z dziejów współczesnych amatorskich zespołów teatralnych Opola. Kalendarz Opolski 1974 s.145-150.
4. Mykita - Glensk Cz.: Życie teatralne Opola. (Od czasów najdawniejszych do współczesności). Opole: Inst. Śląski 1976, 302 s.
5. Pośpiechowa L.: Pisarze Opolszczyzny. Opole: Inst. Śląski 1975, 112 s.

6. Pośpiechowa L.: Twórczość literacka pisarzy opolskich w dwudziestoleciu Polski Ludowej. Opole: Inst. Śląski 1965, 85 s.
7. Wawrzyniak Cz.: Kultura Opolszczyzny. Upowszechnianie kultury na Śląsku Opolskim w okresie 30 - lecia PRL. Opole: Opolskie Towarzystwo Kulturalno - Oświatowe 1974, 32 s.

K o m e n t a r z

Na tle kraju dobrze rozwinięta jest sieć placówek kulturalnych. W tym zarówno pod względem ilości miejsc w kinach jak i księgozbioru w woluminach przypadającego na jednego mieszkańca dane województwa są wyższe od średniej krajowej. Na terenie Opolszczyzny działają dwa teatry, filharmonia, 10 muzeów oraz cała sieć bibliotek.

Dz. VII. MONOGRAFIE MIAST I REGIONÓW ŚLĄSKA OPOLSKIEGO

P l a n s z a 7

Taki jest dzień dzisiejszy Opolszczyzny. Takim dniem w jubileusz 40-lecia Polski Ludowej wchodzi prapolska wyzwolona ziemia.

L i t e r a t u r a

Opole i region opolski

Cytat: "Przez huragany, ognie, gruzy
przez śmierć płonąca parło miasto;
a dziś śpiewają nad nimi muzy
i pełnią jego życie wzrasta..."

Czesław Szlęzak: "Serce w Opole"

1. Lubos J.: Zawadzkie miasto w rozwoju. Katowice: Śląsk" 1969, 303 s.
2. Opole. Monografia miasta. Pod red. W.Dziewulskiego i F.Hawranka. Opole: Inst. Śląski 1975, 703 s.
3. Popłonyk U.: Opole. Wrocław: Zakł. Nar. im.Ossolińskich 1970, 192 s.
4. Ziemia strzelecka. Szkice monograficzne. Praca zbiorowa pod red. J.Kroszela i W.Dziewulskiego. Wrocław: Zakł. Nar. im. Ossolińskich 1970, 409 s.

Brzeg i region brzeski

Cytat:

Brzeg - miasto ogrodów i zieleni.

Położenie przy głównej linii kolejowej Katowice,Opole, Wrocław oraz nad rzeką Odrą umożliwia mu szybki i wsłaniały rozwój.

1. Brzeg. Dzieje, gospodarka, kultura. Pod red. W.Dziewulskiego. Opole: Inst. Śląski 1975, 501 s.
2. Prąża J.: Ziemia brzeska. Szkice monograficzne w oprac... Opole: Inst. Śląski 1963. 168 s.
3. Szkice brzeskie. Pod red. D.Tomczyka. Opole: Inst. Śląski 1981, 251 s.

Kluczbork i region kluczborski

1. Kluczbork. Studium geograficzno - ekonomiczne. Pod red. L. Straszewicza. Katowice: "Śląsk" 1970, 298 s.
2. Szkice kluczborskie. Red.nauk. J.Wendt. Opole: Inst. Śląski 1976, T.1, 230s., T.2, 229 s,

Kędzierzyn - Koźle

Cytat:

"Rosną mury budynków radosnych i świeżych,
zamykając w swym wnętrzu nowych czasów treść
i, jak olbrzym z letargu, powstaje Kędzierzyn,

by urodzajność polom i plom ludziom nieść."

Bogumił Wyszomirski: Kędzierzyn

1. Ziemia kozielska. Studia i materiały. Red. J.Kroszel.
Opole 1970 - 1974 T.1-3, 316 s., T.2, 274 s., T.3, 388 s.

Nysa i region nyski

Cytat:

Nysa - działania wojenne nie oszczędziły tu żadnego odcinka życia. Całe śródmieście leżało w gruzach. Dynamiczny rozwój przemysłu kluczowego i terenowego oraz przejście funkcji stolicy południowo - wschodniego podregionu Opolszczyzny przyczyniły się do imponującego wyglądu miasta.

1. Kłębowski J.: Nysa. Wrocław: Zakł. Nar. im.Ossolińskich 1972, 284 s.
2. Miasto Nysa. Szkice monograficzne. Praca zbiorowa pod red. J.Kroszela i S.Popiołka. Wrocław: Zakł. Nar. im.Ossolińskich 1970, 279 s.
3. Szkice Nyskie. Studia i materiały. Pod red. Z.Kowalskiego. Opole: Inst. Śląski 1974, T.1, 267 s., T.2 315 s.

Uwagi: Wystawa może być skromniejsza lub bardziej rozbudowana, zależnie od zasobów książkowych oraz od pomieszczenia przeznaczanego na ekspozycję. W poszczególnych bibliotekach ta część wystawy, która poświęcona jest jednemu z regionów Opolszczyzny może być bardziej wyeksponowana i poszerzona.

Schemat graficzny wystawy

Ziemia Opolska w 40-leciu Polski Ludowej

PLANSZA 3	PLANSZA 4	PLANSZA 5	PLANSZA 6
Rozwój i miejsce przemysłu woj. opolskiego w Polsce Ludowej	Polityka rolno-Opolszczyzny	Oświata i szkolnictwo na Opolszczyźnie	Życie kulturalne Śląska Opolskiego

PLANSZA 2

Przeriany
spółeczne i
polityczne
na Opolszczyźnie

PLANSZA 1

Pierwsze
lata władzy
ludowej na
Śląsku
Cyt. 1

Ziemia opolska
Ziemia
byrska
Ziemia
kozielska

Ziemia nyska
Ziemia
kluczborska

PLANSZA 7

KONSPEKT LEKCJI BIBLIOTECZNEJ

DLA UCZNIÓW KL. VII - VIII SZKOŁY PODSTAWOWEJ

Temat: Osiągnięcia Polski Ludowej w okresie 40-lecia ze szczególnym uwzględnieniem Opola i Opolszczyzny.

- Cele lekcji:
1. poznawczy - Przybliżenie wiadomości o naszym kraju i regionie. Zapoznanie się z jego osiągnięciami w okresie 40-lecia PRL.
  2. kształcący - Doskonalenie umiejętności posługiwania się wydawnictwami encyklopedycznymi i książką popularnonaukową.
  3. wychowawczy - Budzenie uczuć patriotycznych do ojczystego kraju poprzez ukazywanie jego piękna i współczesnych osiągnięć.

Czas lekcji: ok. 45 min.

PLAN LEKCJI:

1. Podanie tematu, zapoznanie z celami lekcji, krótkie wprowadzenie w tematykę (ok. 5 min.).
2. Podzielenie uczniów na grupy. Rozdanie kartek ćwiczebnych i samodzielna praca w zespołach (ok. 20 min.).
3. Głośne odczytanie przygotowanych przez zespoły informacji (ok. 15 min.).
4. Podsumowanie lekcji poprzez wymienienie najważniejszych osiągnięć PRL i Opolszczyzny w okresie 40-lecia. Wymiana przez dzieci znanych im innych zdobyczy naszej ojczyzny. (ok. 5 min.).
5. Zaprezentowanie przez uczniów wykorzystanych w lekcji pozycji bibliograficznych. (ok. 5 min.).

WPROWADZENIE :

Minęło 40 lat od dnia podpisania 8.V.1945 r. bezwarunkowej kapitulacji Niemiec wobec Armii Radzieckiej i Wojsk Sprzymierzonych. Oznaczało to zakończenie wojny w Europie, również cała Polska była wolna. Zapanowała ogólna radość w naszym kraju. Żołnierze i ludność cywilna powracali do swych domostw z długoletniej tułaczki.

Kraj nasz leżał w gruzach; zniszczony przemysł, zrujnowane dobra kultury, domy w ruinach.

Powoli i z mozolem odbudowaliśmy naszą ojczyznę. Dziś już prawie nie spotyka się ruin powojennych. Młode pokolenie wychowuje się w atmosferze pokoju i dobrobytu, zapominając o okrucieństwach wojny. Stworzyliśmy system umożliwiający każdemu dziecku dostęp do nauki, książki, stwarzający każdemu możliwości pracy i wypoczynku. Kraj nasz przeżywał wzloty i upadki. Nie da się jednak zaprzeczyć, że dzięki wysiłkowi wszystkich ludzi pracy wybudowaliśmy wspaniały przemysł, stworzyliśmy kraj piękny i zasobny, z którego bogactw wszyscy musimy nauczyć się korzystać.

Prześledźmy na podstawie literatury drogę naszego kraju i regionu od pierwszych dni po wojnie do czasów obecnych.

KARTKI ĆWICZEBNE

I.

1. Opowiedz na podstawie przygotowanej literatury jakie straty wojenne poniosła Polska w czasie okupacji, biorąc pod uwagę najważniejsze dziedziny naszej gospodarki.
2. Przejrzyj książkę J. Bałłabana, Z. Jaeschke, S. Racławickiego: Opole 1945 i dziś. Opowiedz jak wyglądało Opole w pierwszych godzinach po wyzwoleniu.

II.

1. 21.09.1946 r. podjęto uchwałę Krajowej Rady Narodowej

o Trzyletnim Planie Odbudowy kraju (1947 - 1949). Jakie były założenia tego planu ?

Co w jego ramach zrealizowano w Polsce, a co zyskało Opole i Opolszczyzna ?

2. 21.VII.1950 r. ukazała się ustawa o planie sześcioletnim (1950 - 1955). Jakie były jego główne założenia. Co w tym czasie powstało w naszym kraju. Wymień inwestycje, które zrealizowano na Opolszczyźnie.

III.

1. Czołową inwestycją planu 6-letniego była Nowa Huta. Wyszukaj najważniejsze wiadomości o tej budowie. Gdzie znajdują się największe ośrodki przemysłu hutniczego w Polsce ?
2. Wymień największe zakłady przemysłowe znajdujące się na terenie całego województwa.

IV.

1. Jedną z najważniejszych dziedzin życia kraju jest transport i komunikacja. Wyszukaj wiadomości na temat przemysłu środków transportu w Polsce. Wyszczególnij jakie środki transportu produkowane są na Opolszczyźnie.
2. Największe znaczenie dla naszej gospodarki ma węgiel kamienny. Wyszukaj informacje na temat przemysłu górniczego w Polsce. Jakie najnowocześniejsze i największe kopalnie węgla kamiennego możesz wymienić ?

V.

1. Podaj wiadomości o Mazowieckich Zakładach Rafineryjnych i Petrochemicznych w Płocku.
2. Jednym z największych zakładów na Opolszczyźnie są Zakłady Azotowe w Kędzierzynie - Koźlu. Podaj krótką informację na temat tego przedsiębiorstwa.

Gdzie w Polsce znajdują się pokrewne zakłady ?

VI.

1. Ogromne znaczenie dla naszego kraju ma siarka i miedź. Podaj miejsca wydobycia tych surowców w Polsce oraz Krótką charakterystykę tych ośrodków.
2. Wymień najważniejsze inwestycje Opolszczyzny w latach 1972 - 1980.

VII.

1. Jedną z podstawowych dziedzin gospodarki narodowej jest rolnictwo. Które regiony kraju produkują najwięcej żywności ?
2. Po drugiej wojnie światowej rozbudowano dużo zakładów przemysłowych, które produkują sprzęt rolniczy. Do większych zakładów tego typu należą między innymi :
Zakłady Mechaniczne URSUS w Ursusie
Fabryka Maszyn Śniwnych Płock
Podaj informacje na ich temat.

VIII.

1. Podaj jakie gałęzie przemysłu są szczególnie rozwinięte na Opolszczyźnie.
Wymień, które zakłady produkcyjne mają szczególne znaczenie dla kraju.
2. Polska jest znanym producentem statków.
Podaj informacje na temat przemysłu stoczniowego w naszym kraju.

IX.

1. Ogromnym osiągnięciem Polski Ludowej jest likwidacja analfabetyzmu oraz upowszechnienie oświaty. Wymień jakie szczeble szkolnictwa istnieją w Polsce. Jakie dwie wyższe uczelnie mają siedzibę w Opolu?
2. Polska realizuje marzenie naszego wieszczą Adama Mickiewicza "aby księżki trafiły pod strzechy", rozszerzając sieć

bibliotek w kraju.

Podaj jakie biblioteki tworzą sieć biblioteczną. Jaka jest największa biblioteka w Polsce; z jakich bibliotek Ty korzystasz ?

X.

1. Kraj nasz tworząc nowe zakłady, budując nowe domy nie zapomina o przeszłości. Pielęgnuje i ochrania zabytki, zbiera pamiątki dawnych lat.
Największym przedsięwzięciem w dziedzinie ochrony zabytków była rekonstrukcja Zamku Królewskiego w Warszawie. Podaj informacje na jego temat.
2. Wymień najważniejsze Muzea w Polsce. Jakie istnieją w Opolu. Podaj jakie znasz zabytki Opola i Opolszczyzny.

B I B L I O G R A F I A :

1. Bałłaban J., Jaeschke Z., Racławicki S.: Opole 1945 i dziś. Warszawa 1970 (s.55) [1,2]
2. J.W.: (s.59) [2,1]
3. Emich S.: Miejsce Opolszczyzny na mapie gospodarczej Polski. W.: Kalendarz Opolski 1978. (s.38) [8,1]
4. Encyklopedia dla dzieci Polska moja ojczyzna. Warszawa 1976 [3,1]
5. J.W.: (s.280) [4,1]
6. J.W. (s.65) [4,2]
7. Encyklopedia popularna PWN, Warszawa 1982. [10,1]
8. Encyklopedia Powszechna PWN. T.1. Warszawa 1973 [7,2]
9. J.W. [9,2]
10. Encyklopedia Powszechna PWN. T.2. Warszawa 1974 [3,1]
11. Encyklopedia Powszechna PWN. T.3. Warszawa 1975 [5,1]
12. J.W [10,2]

13. Encyklopedia Powszechna PWN. T.4: Warszawa 1976 [5,2]
14. J.w. [6,1]
15. Fierla J.: Przemysł w Polsce. Warszawa 1980
(s.137-141) [8,2]
16. Góra W.: Polska Rzeczypospolita Ludowa 1944-1974.
Warszawa 1974 (s.254) [2,1]
17. Kurkiewicz W., Tatomir A., Żurawski W.: Tysiąc lat
dziejów Polski. Kalendarium, Warszawa 1980
(s.192 - 196) [2,1]
18. J.w. [2,2]
19. Monografia gospodarcza województwa opolskiego.
Katowice 1966 (s.110-112) [2,2]
20. Opole. Monografia Miasta. Opole 1975 (s.588) [9,1]
21. Pepliński M.: Wysiłek inwestycyjny na Opolszczyźnie
w latach 1972 - 1980. W.: Kalendarz Opolski 1979
(s.181-186) [6,2]
22. Polska 1975. Warszawa 1976 (s.53) [2,2]
23. Polska. Zarys encyklopedyczny. Warszawa 1974
(s.125-126) [1,1]
24. Poznaj swoje województwo. Warszawa 1979 (s.152) [3,2]
25. Rocznik Statystyczny 1983. Warszawa 1983. [7,1]

UWAGA:

W nawiasach kwadratowych podano numer zestawu pytań
oraz numer pytania w tym zestawie.

KWIZ NA TEMAT CZTERDZIESTOLECIA PRL

Zbliża się 40-ta rocznica ogłoszenia Manifestu PKWN, powstania Polski Ludowej. Do obchodów tej rocznicy przygotowuje się cały kraj. Telewizja poprzez archiwalne kroniki filmowe przypomina osiągnięcia Polski we wszystkich dziedzinach życia gospodarczego i kulturalnego. Prasa ogłasza liczne konkursy na osobiste wspomnienia, pamiętniki obywateli, których losy związane są nierozdzielnie z najnowszą historią kraju.

Kwiz na temat 40-lecia powstania Polski Ludowej pozwoli uczestniczącej w nim młodzieży wykazywać się znajomością ważniejszych wydarzeń z historii czterdziestolecia kraju i województwa opolskiego. Składa się z dwóch części z których pierwsza dotyczy wydarzeń ogólnokrajowych, a druga Opolszczyzny.

Kwiz przeznaczony jest dla młodzieży z klas V-VII. Ilość uczestników ustala prowadzący kwiz bibliotekarz. Z podanych niżej pytań bibliotekarz tworzy zestawy, które losują uczestnicy.

Punktacja:

- 0 pkt. - odpowiedź błędna,
- 1 pkt. - odpowiedź niepełna,
- 2 pkt. - odpowiedź prawidłowa.

Kwiz kończy się podsumowaniem punktów i rozdaniem nagród dla tych, którzy wykazali się najlepszą znajomością tematu.

I. Wydarzenia ogólnokrajowe

1. Podaj nazwę pierwszej legalnej władzy wykonawczej kierującej walką wyzwoleniczą narodu i odbudową kraju.

Odp. PKWN.

2. 6 września 1944 4. PKWN wydał dekret ważny dla całego narodu

polskiego, zwłaszcza polskiej wsi. Czego dotyczył ten dekret ?

Odp. Reformy rolnej.

3. W dniach od 15-21.XII.1948 r. odbywał się w Warszawie Kongres Zjednoczeniowy partii robotniczych. Między jakimi partiami dokonano się zjednoczenie ?

Odp. PPR i PPS.

4. W okresie planu 3-letniego w latach 1947-1949, obok odbudowy obiektów zniszczonych, zaczęto wznosić nowe domy. Powstało wtedy pierwsze warszawskie osiedle mieszkaniowe, o którym w tamtych latach śpiewano piosenki. Jak nazywało się to osiedle ?

Odp. Mariensztat.

5. W połowie 1949 r. rozpoczęto prace przy budowie wielkiego kombinatu hutniczego na terenie wsi Mogiła. Podaj nazwę miasta, które powstało i rozwija się wraz z hutą.

Odp. Nowa Huta.

6. 21.VII.1950 r. Sejm uchwalił ustawę o planie 6-letnim (1950-1955). Podaj główne założenie tego planu.

Odp. Uprzemysłowienie Polski, wydzwignięcie jej z zacofania gospodarczego.

7. W którym roku Sejm uchwalił ustawę o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli ?

odp.1950 r.

8. W którym roku Sejm Ustawodawczy uchwalił Konstytucję Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej ?

Odp. W 1952 roku.

9. W roku 1969 stocznia im. Komuny Paryskiej w Gdyni rozpoczęła budowę masowca - kolosa o nośności 55 tys. DWT dokonując wielkiego skoku w polskim budownictwie okrętowym. Jaka nazwę otrzymał ten statek ?

Odp. M/S Manifest Lipcowy.

10. Wymień trzy bogactwa naturalne Polski.

Odp. Węgiel kamienny,
Węgiel brunatny,
Siarka,
Ruda miedzi,
Ruda żelaza.

11. Polska posiada jedne z najbogatszych złóż węgla brunatnego w Europie. Najbogatsze złoża występują po obu stronach rzeki Warty. Podaj nazwę miasta od którego przyjął nazwę cały okręg górniczo - przemysłowy.

Odp. Konin.

12. Wymień 5 największych obiektów przemysłowych, wybudowanych w 40 - leciu powojennym.

Odp. Huta Katowice,
Huta im. Lenina w Nowej Hucie,
Stocznia im. Lenina w Gdańsku,
"Petrochemia" w Płocku ,
Fabryka Samochodów Osobowych na Żeraniu,
Kombinat Azotowy w Puławach.

13. Wymień 2 zabytkowych obiektów na terenie Warszawy, które odbudowano ze zniszczeń wojennych.

Odp. Stare Miasto,
Zamek Królewski,
Wilanów,
Pałac w Łazienkach.

14. W którym roku nastąpiło otwarcie pierwszej nowoczesnej arterii komunikacyjnej Warszawy i jaką nazwę otrzymała ?

Odp. W 1949 r., Trasa W-Z.

II. Wydarzenia dotyczące Opolszczyzny

1. Podaj imię i nazwisko dowódcy I Frontu Ukraińskiego wyzwalającego Śląsk Opolski.

Odp. Marszałek Iwan Koniew.

2. 15 września 1945 r. Opole obchodziło doniosłą uroczystość, w której wziął udział prezydent Bolesław Bierut. Podaj o jaką uroczystość chodzi.

Odp. Dożynki.

3. Podaj nazwę pierwszej państwowej szkoły średniej w Opolu.

Odp. I Gimnazjum i Liceum im. Mikołaja Kopernika.

4. 23.X.1945 r. rozpoczął swą działalność Zawodowy Teatr Miejski w Opolu. Podaj tytuł i autora pierwszej sztuki wystawionej na deskach tego teatru.

Odp. "Zemsta" A. Fredry.

5. Z jakiej okazji woj. opolskie zostało odznaczone Krzyżem Wielkim Orderu Odrodzenia Polski ?

Odp. Z okazji XXX-lecia wyzwolenia.

6. 8.VI.1947 r. w Nowej Wsi Królewskiej koło Opola uruchomiono cementownię. Podaj jej nazwę.

Odp. Cementownia Groszowice II.

7. Jak nazywano ludzi przybywających ze wschodu, a osiedlających się po wojnie na Ziemiach Odzyskanych ?

Odp. Repatrianci.

8. W którym roku odbył się I Krajowy Festiwal Polskiej Piosenki ?

Odp. W 1963 r.

9. W 1958 r. nastąpiło uroczyste podniesienie bandery na statku zbudowanym ze składek mieszkańców Opolszczyzny. Jak nazwano ten statek ?

Odp. "Der Opola" .

10. Na terenie woj. opolskiego, w Ozimku istnieje najstarsza w Polsce huta żelaza. Podaj jej nazwę i wyjaśnij od czego pochodzi.

Odp. "Małapanew" - huta

Mała Panew - rzeka

11. Jaka impreza artystyczna o charakterze ogólnokrajowym kojarzy ci się z Opolem ?

Odp. Festiwal Polskiej Piosenki.

12. Podaj imię i nazwisko autora tych strof:

"Dość spłynęło nam potu w ziemię ongi własną
Sprawiedliwość przyjąć musi choćby piorun trzasnął
Garście silne do pługą ! Przyszła na nas pora
Odebrać co nasze i Polsce przyorać."

Dla ułatwienia: publicysta, działacz społ.-polit.,
od 1969 r. poseł na Sejm.

Odp. Edmund Osmańczyk.

13. Wymień 5 zakładów przemysłowych Opolszczyzny.

Odp. "Ofama" - Opolska Fabryka Maszyn,
Zakłady Naprawcze Taboru Kolejowego,
Zakłady Chemiczne w Kędzierzynie - Koźlu,
Cukrownia w Lewinie Brzeskim,
Fabryka Samochodów w Nysie,
Huta Szkła w Ozimku.

BIBLIOGRAFIA

1. Kalendarz Opolski 1975
2. Zarys historii Polski. PIW 1979
3. Sobański M.: Szlakami Polski Ludowej. Warszawa 1972
4. Manifest PKWN. Warszawa 1974
5. Osiągnięcia XXX-lecia naszą dumą. PZPR KW w Opolu.

**Biblioteki Publiczne Województwa Opolskiego
w latach 1945 - 1964**

Kronika ważniejszych wydarzeń

Rok 1945

Wyrusza na Śląsk specjalna ekipa Ministerstwa Oświaty mająca na celu zabezpieczenie znajdujących się tu księgozbiorów. Na czele - mgr Czesław Kozioł wicedyrektor Departamentu Pracy Kulturalno - Oświatowej i Bibliotek.

Zorganizowano konferencję z udziałem przedstawicieli Kuratorium Śląskiego Okręgu Szkolnego, Wydziału Informacji i Propagandy, Wydziału Kultury i Sztuki oraz Śląskiej Biblioteki Publicznej i katowickiego Okręgu Polskiego Związku Zachodniego, poświęcona wytycznym tworzenia sieci bibliotek w województwie.

Opolanka Helena Stawińska otwiera "Księgarnię Opolską", która pełni równocześnie rolę prywatnej wypożyczalni.

Powstały pierwsze biblioteki powiatowe w Kozłu, Raciborzu, Oleśnie, Strzelcach Opolskich i pierwsza Miejska Biblioteka Publiczna w Nysie.

Rok 1946

Rada Ministrów PRL uchwaliła dekret o bibliotekach i opiece nad zbiorami bibliotecznymi,

W Opolu otwarto pierwszą po wyzwoleniu wystawę książki polskiej. Rozpoczęto prace przygotowawcze nad zorganizowaniem i uruchomieniem Biblioteki Powiatowej w Opolu.

Powstają następne powiatowe biblioteki publiczne w: Głubczycach, Głokowie, Nysie, Brzegu, Kluczborku, Niemodlinie. Powstaje jako jedna z pierwszych Gminna Biblioteka Publiczna w Pokoju.

Rok 1947

Zakończenie budowy sieci powiatowych bibliotek publicznych w Prudniku, Opolu, Namysławie.

Powstają miejskie biblioteki publiczne w Brzegu, Opole, Prudniku, Strzelcach Opolskich i w mniejszych miastach tj. w Byczynie, Baborowie, Białej Prudnickiej, Głogówku, Kietrze, Leńnicy.

Rok 1948

Dalsza organizacja sieci bibliotek publicznych tzw. małomiastewskich w Paczkowie, Gorzowie Śląskim oraz miejskich w Głubczycach, Koźlu, Kluczborku, Oleśnie, Raciborzu. Jedynie Kietrz i Ujazd nie posiadały swoich bibliotek. Biblioteki prywatne tracą rację bytu i ulegają likwidacji.

Rok 1949

W Opolu powstają trzy Filie Biblioteki Miejskiej. W Półwsi, Zakrzowie i w Szczepanowicach. Otwarcia dokonuje uroczystie prezydent miasta - Lucjan Skalski. W latach 1947-1952 Kierownikami MBP w Opolu byli kolejno: Zofia Rodziejcz, Janina Leszczyńska, Maria Kurzewska, Halina Wasilewska, Stefan Ordęga - Różnicki - aktor, literat.

Rok 1950

Opole zostaje miastem wojewódzkim w związku z czym powołano do życia Wojewódzką Bibliotekę Publiczną. Początkowo zlokalizowano ją w gmachu Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej przy ul. Piastowskiej 14. Pierwszym dyrektorem został mianowany S. Partyka, wicedyrektorem mgr H. Gąszczyńska. Założono biblioteki miejskie w Krapkowicach i Ujeździe.

Rok 1951

Odczyta się pierwsza narada z kierownikami bibliotek powiatowych - początek seminariów wojewódzkich.

Rok 1952

Miejska Biblioteka Publiczna w Nysie zakłada pierwszą Filie Szpitalną.

Rok 1953

Przeniesienie Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej do nowego gmachu przy ul. Piastowskiej 18. Dyrektorem zostaje mianowana Jadwiga Sieprawska. Czytelnia w nowym gmachu dysponuje 20 miejscami.

Rok 1954

W lipcu zakończył się ogólnopolski Konkurs Czytelników Wiejskich.

Rok 1955

Połączono Miejską Bibliotekę Publiczną w Opolu z Wojewódzką Biblioteką Publiczną. Sieć biblioteczna w mieście liczy oprócz Centrali 9 Filii bibliotecznych i 23 punkty, dysponując około 150-cio tysięcznym księgozbiorem.

Dyrektorem WiMBP zostaje mianowany mgr Roma Sękowski. Ogółem zatrudnionych jest w tej placówce około 150 pracowników.

WiMBP rozpoczyna wydawanie własnego poradnika instrukcyjno-metodycznego p.t. "Pomagamy sobie w pracy". Następuje intensywna działalność wydawnicza (Druki ulotne, Scalone roczne wykazy nabytków, Katalogi zbiorów śląskich).

Połączono biblioteki powiatowe i miejskie. Miejskie wydzielone pozostają jedynie w Brzegu, Nysie i Raciborzu.

Rok 1956

Opolski Okręg Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich zwołał pierwszy wojewódzki zjazd bibliotekarzy.

WiMBP zainicjowała zorganizowanie powiatowych zlotów czytelnicych, walnego zjazdu czytelników wiejskich i szereg innych imprez dla podsumowania Ogólnopolskiego Konkursu Czytelników Wiejskich.

Rok 1957

Spotkania autorskie na Opolszczyźnie z Magdaleną Samozwaniec, Karolem Bunschem.

WiMBP ogłasza konkurs dla bibliotekarzy gromadzkich p.t. "Poznajemy swój księgozbiór".

Rok 1958

MBP w Białej Prudnickiej rozpoczyna stałą pracę z dziecięcym zespołem teatralnym "Mała Bajka".

Od stycznia do czerwca trwa konkurs ogłoszony przez WiMBP na najładniej urządzone bibliotekę dziecięcą.

W gmachu WiMBP otwarto uroczystie wystawę poświęconą Opolu

i pracy wybitnego działacza, założyciela i redaktora "Gazety Opolskiej" Bronisława Koraszewskiego, Wystawę otworzył syn - dr Jacek Koraszewski, dyr Biblioteki Śląskiej w Katowicach.

Rok 1959

WIMBP oraz PIMBP obejmują opiekę szkoleniową i instruktażową nad wszystkimi bibliotekami związkowymi w województwie. Zorganizowano również plebiscyt literacki na najlepszą i najciekawszą książkę XX wieku. I miejsce uzyskała książka E.Hemingwaya pt. Komu bije dzwon.

Przygotowanie bibliotek Publicznych w całym województwie do uroczystych obchodów 1000-lecia Państwa Polskiego. Liczne wystawy, imprezy i pożyteczne inicjatywy. Obchody będą trwały od 1960 do 1966 roku.

Większość bibliotekarzy bibliotek publicznych podejmuje naukę w szkołach średnich.

W "Pomagamy sobie w pracy" zaczynają się pojawiać wywiady z wybitnymi pisarzami: Igorem Neverlym, Romanem Bratnym, Stanisławem Lemem, Pawłem Jasienicą.

Rok 1960

WIMBP tworzy samodzielny Dział Informacyjno - bibliograficzny. Stan księgozbiorów na koniec 1960 r. wynosi w całym województwie 1.052.760 wol. Z tego na biblioteki gromadzkie przypada 497.034 tomy: (1,1 książka na 1 mieszkańca). Liczba czytelników wynosi 88.424. Procentowo daje to 9,4 % czytelników w stosunku do liczby mieszkańców. W województwie opolskim działa 11 oddziałów Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich.

Rok 1961

25-lecie swojej pracy bibliotekarskiej obchodziła kierowniczka MBP w Nysie Janina Wojczykowa. "Stara Waga" skupia i ogniskuje całe życie kulturalne Nysy.

Z okazji 10-lecia swego istnienia WIMBP otrzymuje imię Emanuela Smółki założyciela czytelników ludowych na Śląsku. Z tej okazji wmurowano w budynek tablicę pamiątkową:

Zbiory WIMBP wynoszą ponad 80 000 wol. Czytelnia prenumeru-

je 246 tytułów czasopism w tym 30 obcojęzycznych.

W Paczkowie w Miejskiej Bibliotece Publicznej rozpoczął swoją działalność teatrzyk "Zielona Gęś".

WIMBP wspólnie z WIMBP w Zielonej Górze zorganizowały 14-dniowy wstępny kurs bibliotekarski. Uczestniczyło w nim 26 osób.

Rok 1962

W ramach obchodów 1000-lecia Państwa Polskiego biblioteki biorą udział w wielkim turnieju historycznym pt. "Wędrujemy przez stulecia"; Uczestniczy w nim 91 bibliotek naszego województwa !

Biblioteki publiczne Opolszczyzny prowadzą bardzo ożywioną działalność kulturalno - oświatową. PIMBP w Namysłowie współpracuje z Towarzystwem Miłośników Ziemi Namysłowskiej.

PIMBP w Oleśnie z Towarzystwem Miłośników Ziemi Oleckiej.

Przy PIMBP w Głubczycach działa Teatr Poezji dający występy w całym województwie. W Brzegu Miejska Biblioteka Publiczna posiada aktywne Koło Przyjaciół Biblioteki; W Nysie przy MBP działa Teatrzyk Cieni. Biblioteki organizują liczne spotkania autorskie.

Od nr 3/1962 nasz poradnik Pomagamy sobie w pracy redagując dwa województwa: katowickie i opolskie. Poradnik ma się stać płaszczyzną wymiany doświadczeń obu regionów i ich bibliotek.

W związku ze Zjazdem Pisarzy Ziemi Zachodnich i Północnych WIMBP zorganizowała wystawę obrazującą dorobek literacki tych regionów.

WIMBP zainicjowała wielką akcję spotkań autorskich pt. "Nieprzetarte Szlaki".

PIMBP w Niemodlinie i Oleśnie przy współpracy TWP zapoczątkowały nową formę pracy oświatowej: uniwersytety powszechne przy bibliotekach.

Rok 1963

Ustabilizowana sieć biblioteczna. Doskonała Kadra kierowniczo większości PIMBP i MBP. Dobra współpraca z powiatowymi i gromadzkimi radami narodowymi, które dają poważne dotacje na zakup książek, Jest to wynik wieloletniej pracy bibliotek

i jej autorytetu w środowiskach.

W dwóch kolejnych numerach Pomagamy sobie w pracy Stefan Chmielnicki zamieścił ciekawe refleksje na temat spotkań autorskich na Opolszczyźnie.

MBP w Brzegu wspólnie z Kołem Przyjaciół Biblioteki zorganizowała dla swoich czytelników B a l M a s k o w y ! Kierowniczka biblioteki ko. Krystyna Strasserowa zadbała o to, aby była to impreza towarzyska na najwyższym poziomie. Dochód przeznaczono na imprezy czytelnicze.

Główną Wypożyczalnię WiMBP przeniesiono do nowego lokalu przy Placu Armii Czerwonej. Poprzednio mieściła się w ciemnych salach Ratusza.

Na Opolszczyźnie gościli pisarze: Gustaw Morcinek, Wilhelm Mach, Hanna Ożogowska, Ludwik Jerzy Kern, Julian Strykowski.

Rok 1964

Rok obchodów XX-lecia PRL, Ministerstwo Kultury i Sztuki, SBP, Główny Zarząd Polityczny Wojska Polskiego, ZG ZPKiS ogłosiły współzawodnictwo bibliotek pod hasłem "Pracujemy lepiej, szybciej, oszczędniej". Redakcja naszego poradnika rozpiła konkurs na wspomnienie bibliotekarzy:

Stan czytelnictwa w okresie XX-lecia przedstawiał się następująco:

325 bibliotek publicznych w województwie
1.279 000 wol, 133.108 czytelników, 2.156.834 wypożyczeń
13,5 % czytelników w stosunku do liczby mieszkańców, 16 wypożyczeń na 1 czytelnika.

W czerwcu WiMBP i ZO SBP gościły 45 osobową grupę bibliotekarzy czeskich z Ostrawy. Goście zwiedzili MBP w Nysie i GSP w Wójcicach.

Przy Wypożyczalni Centralnej WiMBP w Opolu otwarto wypożyczalnię płyt. Wiadomość ta obiegła całą prasę.

Rok 1965

Kierownik PiMBP w Namysławie mgr Henryk Ostrowski rozpoczął wydawanie Kwartalnika Instrukcyjno - Metodycznego w nakładzie 30 egz. dla podopiecznych placówek.

22 lipca odbyło się uroczyste otwarcie nowej pięknej biblioteki - PIMBP w Prudniku. Biblioteka mieści się w 4 zabytkowych kamieniczkach w Rynku.

Rok Kulturalno - Oświatowy otwierał na Opolszczyźnie w Kędzierzynie - Koźlu minister kultury i sztuki Lucjan Motyka i dyr departamentu Czesław Kałużny. Ministra gościło również Olesno. W ramach wymiany doświadczeń bibliotekarze łódzcy przebywali na Opolszczyźnie, a delegacja z WIMBP w woj. gdańskim.

W akcji "Nieprzetartych Szlaków" odbyły się spotkania autorskie z Janem Gerhardem, Waldemarem Kotowiczem i Haliną Snopkiewicz i Wojciechem Żukrowskim.

Rok 1966

MBP w Brzegu otwiera Filię specjalistyczną w Powiatowym Szpitalu.

WIMBP zaleciło podległym merytorycznie placówkom PIMBP i MBP kompletowanie księgozbiorów regionalnych o Śląsku. Wykazano wykazy wydawnictw Instytutu Śląskiego. Niektóre powiaty zakupiły nawet po 500 wol.

XX-lecie PIMBP w Namysłowie. Z tej okazji wydano ekalibris. XX-lecie PBP w Brzegu.

Wydarzeniem była seria spotkań z kontradmirałem Józefem Sobiesińskim i Zbigniewem Załuskim - bardzo popularnymi autorami tego okresu. W Zębowicach rozwinął swoją działalność dyskusyjny Klub Telewizyjny zorganizowany przez bibliotekę gromadzką.

Rok 1967

XX-lecie MBP w Brzegu. Z tej okazji wydano folder i ekalibris. WIMBP zorganizowała międzywojewódzki kurs dla instruktorów PIMBP i PBP z sześciu województw. (Poznań, Katowice, Olsztyn, Zielona Góra, Wrocław, Opole).

W Oleśnie został otwarty pierwszy w Polsce Dom Harcerza, w którym pomieszczenie dostała biblioteka dziecięca.

Na Opolszczyźnie przebywali bibliotekarze z województwa kieleckiego.

Rok 1968

Utworzono w Opolu punkt konsultacyjny: POKP w Opolu

pracującym już bibliotekarzom w zdobyciu kwalifikacji zawodowych.

MBP w Byczynie otrzymała nowy lokal w pomieszczeniach za-
bytkowego Ratusza.

MBP w Raciborzu obchodziła swoje XX-lecie. Z tej okazji
przyznano jej odznaczenie "Zasłużonemu Opolszczyźnie".
W ramach dekady książki społeczno - politycznej "Człowiek -
Świat - Polityka" oprócz pisarzy gościli na Opolszczyźnie
dziennikarze popularnego tygodnika "Polityka" J. Ambrozie-
wicz, M. Radgowski, T. Pasierbiński. Mgr Halina Gąszczyńska
z WiMBP otrzymała Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Pol-
ski.

Rok 1969

Z okazji rocznicy Wyzwolenia Opola odbyły się pierwsze
Opolskie Dni Literatury zorganizowane przy współudziale
PBP i WiMBP.

Otwarto nowoczesną, świetnie wyposażoną PiMBP w Koźlu.
Na Opolszczyźnie działa już 16 bibliotecznych placówek szpi-
talnych. Większość jednak to punkty biblioteczne. Najwię-
ksze posiada Nysa, Brzeg, Opole.

Następuje intensywny rozwój służby informacyjno - biblio-
graficznej i szkolenia z tego zakresu bibliotekarzy całej
sieci bibliotek publicznych województwa.

WiMBP w Opolu otrzymała zespołową nagrodę wojewódzką za
upowszechnianie kultury. Nagrodę indywidualną przyznano
kierownicze PiMBP w Grodkowie Marii Kasperek.

Z okazji Dnia Działacza Kultury zostali wyróżnieni odznacze-
niami i nagrodami liczni pracownicy bibliotek.

Brazowy Krzyż Zasługi otrzymała Teresa Sokołowska - kiero-
wniczka MBP w Paczkowie, Stefania Matys - kierowniczką GBP
w Trzeboszowicach, Ludmiła Bielecka - kierowniczką MBP w
Głuchożazach, Odznakę Zasłużony Działacz Kultury otrzymali:
Ignacy Śniadowski - emerytowany kierownik PiMBP w Głubczy-
cach, Krystyna Strasser - kierowniczką MBP w Brzegu, Czesła-
wa Trybuś - kierowniczką PBP w Raciborzu. Odznakę "Zasłużo-
nemu Opolszczyźnie" wręczono Marii Pasperek kierownicze
PiMBP w Grodkowie, Annie Ozner - kierownicze GBP z Tarnowa
Grodkowskiego, Mieczysławowi Faberowi z WiMBP, Romanowi

Sękowskiemu - dyrektorowi WIMBP, który otrzymał również odznakę "Zasłużony dla miasta Opola".

Kronikę Wydarzeń pt. Opolszczyzna w 25-leciu PRL opracowała mgr Halina Kowalska pracownik Działu Informacyjno - bibliograficznego WIMBP i opublikowała w nr 3 1969 Pomagamy sobie w pracy.

WIMBP ogłosiła konkurs pt. "Szukamy paniątek o własnym regionie". Konkurs został przyjęty przez biblioteki terenowe z dużym zainteresowaniem.

Rok 1970

WIMBP ogłosiła konkurs dla dzieci pt. "Szukamy śladów przeszłości". Biblioteki Publiczne Opolszczyzny obchodzą uroczystości 25-lecie powrotu Ziemi Zachodnich i Północnych do Macierzy. Liczne wystawy, imprezy, spotkania, odczyty.

WIMBP przygotowała nowy konkurs pod tytułem: Kronika biblioteki obrazem jej rozwoju. Ma on na celu przedstawienie rozwoju bibliotek od początków jej działalności i przedstawienie faktów, dokumentów, rzeczowych informacji.

WDK zaprezentował kolejną wystawę pt. "Moje Hobby". Prace swe wystawiła kierowniczką MBP w Nysie Janina Wojczykowa. Na otwarciu przyszło duże grono bibliotekarzy. Roboty ręczne metaloplastyka, wyroby ze skóry, hafty, kukiełki itp. Pani Janina uczy wyrobu tych rzeczy również swoich małych czytelników.

Miejska Biblioteka Publiczna w Brzegu otrzymała nowy piękny budynek przy ul. Hanki Sawickiej 3. Kierowniczką - kol. Krystyna Strasserowa wraz z zespołem bardzo oddanych bibliotecznych pracowników wyposażyła ją nowoczesnie i pięknie. Bilans roku 1970 to 372 spotkania, 910 odczytów, 3 537 wystaw książkowych.

Rok 1971

Otwarcie pięknej, nowej PiMBP w Namysłowie. Bibliotece nadano imię Stanisława Wasylewskiego. 100 listów od wybitnych pisarzy polskich i obcych zebrał na otwarcie kierownik tej biblioteki i jej budowniczy mgr Henryk Ostrowski.

"Starym murem i starej polskości Namysłowa na cześć nowej Biblioteki i nowej polskości" - Jarosław Iwaszkiewicz...

tak brzmią gratulacje wielkiego pisarza.

WBP w Nysie obchodziła swe XX-lecie. 116 pisarzy gościła biblioteka w ciągu tych 20 lat ! Wyniki czytelnicze - 40 % czytelników w stosunku do ilości mieszkańców.

Drugą piękną, nowo wybudowaną bibliotekę otwarto w Oleśnie. Nadano jej imię Jakuba Alberta Pieloka - poety i powstańca z Kościelisk.

Piękny i nowoczesny wystrój wewnątrz to zasługa kierowniczkii - Teresy Dąbrowskiej. Meble są dziełem znanego na Opolszczyźnie stolarza z Budkowie Starych - F.Faferka. Bibliotekę przyczoobiły obrazy polskich artystów.

Fili nr 5 WiMBP nadano imię Kazimierza Malczewskiego.

We wrześniu utworzono w Opolu Państwowe Studium Kulturalno-Oświatowe i Bibliotekarskie mające kształcić kadry dla placówek terenowych. Dyrektorem został mgr Józef Klimczyk.

PiMBP w Grodkowie przeniosła się do Zabytkowego Ratusza. Z okazji otwarcia zebrano liczne listy i autografy od pisarzy, które weszły do zbiorów biblioteki.

Modernizacja bibliotek w całym województwie. Wymienia się stare drewniane regały na nowe metalowe.

Rozstrzygnięto konkurs na najlepszą kronikę biblioteczną. Nadesłano na Konkurs 70 kronik.

I nagrodę otrzymała kronika MBP z Nysy - 6 Tomów !

II PiMBP w Oleśnie oraz GBP w Cisku

III FBP w Brzegu, PiMBP w Grodkowie i PiMBP w Koźlu;

20 kronik wyróżniono. Między innymi kronikę Działu Udostępniania WiMBP w Opolu.

Zorganizowano I wojewódzkie seminarium na temat organizacji bibliotek szpitalnych. Wykłady prowadziła znawca tego zagadnienia mgr Wanda Kozakiewicz w Wrocławiu.

Obchodzono 25-lecie PiMBP w Strzelcach Opolskich. Pierwsze książki do tej biblioteki pochodziły z darów mieszkańców i społeczeństwa często przyniesione tu w plecakach.

Rok 1972

Nadanie MBP w Brzegu imienia księcia Ludwika I - mecenasa kultury i założyciela pierwszej świeckiej biblioteki

książęcej w Brzegu. Wydano z tej okazji ekslibris i folder. FBP w Opolu obchodziła swe 25-lecie. Ma na swym koncie szereg osiągnięć w dziedzinie upowszechnienia czytelnictwa i pracy kulturalno - oświatowej. Z okazji jubileuszu wydano okolicznościowy ekslibris.

WIMBP podpisała umowę o współpracy z Naukową Biblioteką Publiczną w Poczdamie. Szczegółowy program przewiduje między innymi wymianę doświadczeń, publikacji itp.

Kierownik Działu Udostępnienia WIMBP Janina Kościów otrzymała nagrodę miasta Opolu za upowszechnianie kultury.

Z okazji Dnia Działacza Kultury przyznano odznaki "Zasłużonemu Opolszczyźnie" Danucie Branickiej i Teresie Jakubczak z WIMBP; Teresie Dąbrowskiej kier. PIMBP w Oleśnie, Halinie Komar - kier. PIMBP w Krapkowicach, Anieli Moszowskiej - kier. FBP w Brzegu.

Odznaki "Zasłużonego Działacza Kultury" otrzymali: Henryk Ostrowski - kier. PIMBP w Namysłowie, Anna Ozner - kier. GBP w Tarnowie Grodkowskim.

Bibliotekarze Opolszczyzny zwiedzili w ramach wymiany doświadczeń biblioteki województwa białostockiego.

Na spotkaniach autorskich goszczono m.in. Tadeusza Nowaka, Juliana Kwalca i Monikę Warpeńską.

Rok 1973

WIMBP objęła mecenat nad korespondencyjnym Klubem Młodych Pisarzy i zapoczątkowała wydawanie serii tomików z ich twórczością. Jako pierwszy ukazał się tomik poezji Zygmunta Kętrzyńskiego pt. Pierwszej z pierwszych.

W Opolu otwarto pierwszą nowoczesną Filię Biblioteczną nr 1 przy ul. Dambonia. Wypożyczalnia dla dorosłych z czytelnią i oddział dziecięcy; Kierownikiem została Helena Ostrowska.

Pierwsi absolwenci PSKOiB opuścili mury szkoły i zasilili kadrę bibliotekarską m.in. i na Opolszczyźnie.

Przeszła na zasłużoną emeryturę kol. Ludmiła Bielecka - kier. MBP w Głuchołazach. Biblioteka ta miała przez długie lata jedno z najlepszych wyników w dziedzinie upowszechniania czytelnictwa.

Już trzeci rok z rzędu WIMBP służy jako warsztat pracy praktykantom starszych lat Wydziałów Bibliotekoznawstwa z Warszawy i Wrocławia.

Wypożyczalnię Centralną WIMBP w Opolu przeniesiono z Placu Armii Czerwonej do nowego, ale mniejszego lokalu przy ul. Kośnego.34.

Od 1952 roku do 1973 ukazało się na łamach "Trybuny Opolskiej" około 1000 wzmianek na temat bibliotek i czytelnictwa. Pisze o tym mgr Halina Gąszczyńska w 2 nr z 1973 r. Pomagamy sobie w pracy.

Mija 10 lat prowadzonej przez WIMBP akcji "Nieprzetartych szlaków". Nie ma na Opolszczyźnie miejscowości, w której nie odbyłoby się choć jedno spotkanie autorskie. Podsumowuje tę akcję J.Kościów w artykule zamieszczonym na łamach naszego poradnika. Łącznie odbyło się 2241 spotkań autorskich!

W pięciu PIMBP powstały filie specjalistyczne literatury społeczno - politycznej, w Brzegu, Głubczycach, Kluczborku, Nysie, Strzelcach Opolskich. Jedna z pierwszych powstała przy PIMBP w Koźlu.

Bibliotekarze opolscy zapoznali się z działalnością bibliotek okręgu poznańskiego.

Rok 1974

Przy Wypożyczalni Centralnej WIMBP w nowym lokalu otwarto Oddział Muzyczny i Zbiorów Audiowizualnych.

Na Opolszczyźnie przebywali bibliotekarze z Bańskiej Bystrzycy. Grupa bibliotekarzy bibliotek publicznych Opolszczyzny była z rewizytą na Słowacji w Państwowej Bibliotece Naukowej w Bańskiej Bystrzycy.

Zorganizowano Klub Kolekcjonera przy Bibliotece Miasta i Gminy w Białej Prudnickiej,

Powiatowa Biblioteka Publiczna w Brzegu została przeniesiona do nowych pomieszczeń w zamku książąt brzeskich.

Dział Udostępniania WIMBP rozpoczął akcję dostarczania do domu książek ludziom chorym poprzez opiekunki społeczne.

Dyr. WIMBP mgr Roman Sękowski został odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski. Janina Knapik

długoletni kierownik Działu Gromadzenia i Opracowania -
Złotym Krzyżem Zasługi.

Ukazała się książka dr Czesława Mawrzyńskiego "Publiczne Bi-
blioteki powszechne na Śląsku Opolskim 1949 - 1969.

W WiMBP zainstalowano dalekopiś.

Rozstrzygnięto konkurs zorganizowany przez WiMBP pt.

"Działalność kulturalno - oświatowa w XXX-leciu PRL we
wspomnieniach bibliotekarzy Opolszczyzny". I nagrodę otrzy-
mał Czesław Majcher z Laskowic pow. Olesno, II Bernard
Paprotny ze Strzelec Opolskich, dwie III równorzędne Halina
Gąszczyńska i Janina Kościów z Opola.

Rok 1975

Nowa reforma administracyjna państwa dzieląca kraj na 49
województw weszła w życie i rozbiła dotychczasowe struktury
organizacyjne bibliotek. Zamiast PiMBP powstają miejsko -
gminne biblioteki publiczne. Wpływa to bardzo niekorzystnie
na ustabilizowaną pracę bibliotek. Odpadły od województwa
dwa bardzo dobre powiaty: Olesno i Racibórz.

Wydano jubileuszowy numer kwartalnika "Pomagamy sobie w pra-
cy" obrazujący działalność bibliotek publicznych naszego
województwa w XXX-leciu (nr 2/1975).

Zakończono bardzo pożyteczną współpracę z WBP w Katowicach.
Od tego numeru Katowice wydają swoje czasopismo samodzielnie.
Przy MBP w Brzegu powstał Oddział Muzyczny. Mieści się On
w Powiatowym Domu Kultury.

Rok 1976

Wojewódzka Biblioteka Publiczna oprócz poważnych zbiorów
śląskich posiada bogaty dział starodruków zlokalizowany
w Zamku w Rogowie liczący 2342 wol. Wśród nich wiele cennych
unikatów. Zbiory mikrofilmów wynoszą 432 przeważnie czaso-
pism i druków śląskich.

Wystawa objazdowa pt. "Skarby Kultury Polskiej w zbiorach
Biblioteki Narodowej" eksponowana była w kilku bibliotekach
terenowych.

Biblioteki pochłonięte są pracą nad reorganizacją.

Miasto Koźle zostaje połączone z obszarem miasta Kędzierzyna,
Kłodnicy i Sławięcic.

Połączone miasta noszą nazwę Kędzierzyn - Koźle. Nowa sieć bibliotek publicznych w Kędzierzynie - Koźlu składa się z 1 MBP i 10 Filii bibliotecznych na terenie miasta.

MBP w Kędzierzynie - Koźlu otwiera dwie Wypożyczalnie płyt. Jedna przy bibliotece, a druga przy Filii nr 5.

W dawnym powiecie grodkowskim likwiduje się 5 etatów.

Wypowiedzenia otrzymali m.in. długoletni pracownicy. W innych powiatach sytuacja jest podobna.

Rok 1977

W Grodkowie otwarto pierwszą Filię Szpitalną przy Szpitalu Powiatowym a przy czytelnicy wypożyczalnię płyt.

Biblioteki publiczne zacieśniają współpracę ze szkołami.

W czytelnicy MBP w Kędzierzynie - Koźlu odbyło się bardzo udane spotkanie z Ryszardem Hajdukim, pisarzem, publicystą i posem na Sejm. W spotkaniu udział wzięło 90 osób.

Biblioteki publiczne otrzymują coraz częściej nowe lokale w posiadach Spółdzielni Mieszkaniowych. M.in. do nowych pomieszczeń przeniesiono Filię nr 4 MBP w Brzegu. Mieści się ona przy ul. Obradców Stalingradu.

Dyrektorem MBP mianowano mgr Władysława Wasiela pracownika Komitetu Wojewódzkiego PZPR.

Rok 1978

W ramach Opolskich Dni Literatury w styczniu odbyły się spotkania autorskie z Jalu Kurkiem, Michałem Sprucińskim i Bogusławem Kurkowskim.

Barbara Faliżek z Działu Informacyjno - Bibliograficznego MBP opracowała Informator pt. Zamek w Rogowie. Zamek jest obiektem zabytkowym i jest udostępniany zwiedzającym w każdą sobotę i niedzielę przez okres wiosenno - letni.

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu prowadzi centralny zakup i opracowanie zbiorów dla całego województwa.

75-lecie obchodów powstania Banku Ludowego w Koźlu MBP uczciła zorganizowaniem dużej wystawy problemowej złożonej z literatury przedmiotu i dokumentów.

W pierwszym Ogólnopolskim Rajdzie Bibliotekarzy w Beskid Żywiecki wzięli udział również bibliotekarze opolscy. Oddział Dziecięcy WBP zorganizował w DKOKiP bibliotekę na

świeżym powietrzu na tarasie kawiarni "Secesyjna". Pokazano wszystkie czynności bibliotekarskie, które są niedostrzegalne w codziennym obcowaniu z biblioteką.

Szereg bibliotek przeniesiono do nowych lokali: w Gogolinie, Głubczycach, Cisku, Wołczynie i Lądzie Małym.

Rok 1979

UNESCO ogłosiło Międzynarodowy Rok Dziecka. Wszystkie biblioteki publiczne podjęły tą tematykę w swojej codziennej pracy z czytelnikiem. WBP zorganizowała kurs z zakresu biblioterapii i czytelnictwa chorych w Szkole Terapii Zajęciowej w Branicach i Pomaturalnej Szkole Medycznej w Opolu. Świadectwa otrzymało 79 osób. Kurs obejmował łącznie 56 godzin lekcyjnych.

Oddział Muzyczny WBP przeniesiony został do nowego zabytkowego lokalu przy ul. Zamkowej 1. Wnętrze projektował Wincenty Maszkowski.

Ukazał się Katalog Mikrofilmów Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu. Cz. 1 1970-1978. Oprac. Krystyna Głęb. Wrzesień 1939 na Śląsku w literaturze, poezji, publicystyce, dramacie to tematy podejmowane przez biblioteki w upowszechnianiu i pracy kulturalno - oświatowej.

Rok 1980

Dyr WBP mgr Władysław Wąsiel otrzymał Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski.

WBP w Opolu ofiarowała dla nowo powstałego Domu Kombatanta całkowicie opracowaną 1000 tomową bibliotekę z rezerwami i sprzętem.

Utworzono w WBP Samodzielny Oddział Bibliografii i Informacyjnej. Kierownikiem został mgr Mieczysław Faber.

Kierownik Oddziału Muzycznego kol. Franciszek Cedrych obronił pracę magisterską. Monografia Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Emanuela Smółki w Opolu 1950-1979.

W Oddziale WBP w Rogowie odbyło się spotkanie bibliotekarzy i księgarzy, którzy zaraz po wyzwoleniu zakładali nowe placówki na Opolszczyźnie.

Bibliotekarze Opolszczyzny zwi...ili w Krakowie...
pt. Polaków portret własny.

Otwarto nowe placówki biblioteczne na wsi: w Podlesiu gmina Cisek oraz w Górkach gmina Prószków.
Wymieniono książki na statku MS "Opole". Punkt prowadzi WBP w Opolu.

Rok 1981

Przekształcono poradnik Instrukcyjno - Metodyczny Pomagamy sobie w pracy z kwartalnika na półrocznik.

Dyrektorem Miejsko Gminnej Biblioteki Publicznej w Brzegu mianowano Ewę Truss. Mgr Aniela Moszowska ze względu na stan zdrowia objęła mniejszą placówkę MiGBP w Lewinie Brzeskim.

Mgr Roman Sękowski z WBP w Opolu otrzymał Medal Komisji Edukacji Narodowej.

W dniach 23-25 lutego odbyło się seminarium poświęcone aktualnym problemom działalności instrukcyjno-metodycznej wojewódzkich bibliotek publicznych, ze szczególnym uwzględnieniem opieki nad placówkami na wsi. Organizatorem spotkania było Min. Kultury i Sztuki przy współpracy WBP w Opolu.

Na spotkaniu zorganizowanym przez ZO SBP doc. Jadwiga Kołodziejska dyrektor Instytutu Książki i Czytelnictwa w W-wie mówiła o aktualnych problemach działalności Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich oraz bibliotek w naszym kraju i na świecie.

Rok 1982

Na przełomie 1982 i 1983 roku włamano się do Oddziału Muzycznego WBP kradnąc drogi sprzęt audiowizualny. Tego jeszcze nie było !

Bibliotekarze zrzeszeni w SBP zwiedzili zabytkowy księgozbiór klasztorny OO Paulinów w Częstochowie. Zarpwno wystrój wnętrza jak i księgozbiór zrobiły na zwiedzających duże wrażenie.

Prezydent miasta Opola Pani Teresa Stępień dokonała wizji lokalnej zamkniętych filii bibliotecznych miasta Opola. Stan lokali więcej niż opłakany, szczególnie w Grudziecach i Kolonii Gosławickiej.

Odwiedziła woj. Opole wycieczka bibliotekarzy z Konina.

Zwiedzili nasi goście m.in. Nysę i Brzeg.

Po skończonych Konfrontacjach Teatralnych, które odbyły się w późniejszym niż zwykle terminie jurorzy zwiedzili zabytkowy zamek i księgozbiór w Rogowie.

ZO SBP oraz ZO SKP przy wydatnej pomocy Antykwariatu zorganizowali dwie imprezy w maju i we wrześniu pt. Skup i sprzedaż książki poszukiwanej, używanej. W sześciu stoiskach na Placu Wolności kupowano i sprzedawano książki. Impreza cieszyła się ogromnym powodzeniem. Baśnie Andersena (wydanie szkolne) osiągnęły cenę 300 zł. Książki szły jak woda; Utargowano łącznie 56 000 zł; Impreza ma wejść na stałe do działalności obu Stowarzyszeń. Manko w kwocie 60 zł pokryli bibliotekarze z własnej kieszeni ...

Wszystkie Biblioteki Publiczne w naszym województwie brały czynny i aktywny udział w Turnieju Wiedzy o Śląsku. Eliminacje rejonowe i wojewódzkie odbywały się w WBP w Opolu. Nagrody książkowe ufundowała WBP i Tow. Przyjaciół Opola. Młodzież była pilotowana przez nauczycieli - historyków. Całą imprezą od lat opiekuje się OTKO.

Koło miejskie SBP wydało nową publikację "Bibliografię publikacji bibliotekarzy Opola" w nakładzie 150 egz i objętości 87 s. Materiały przygotował zespół bibliotekarzy członków SBP z różnych bibliotek miasta Opola.

Rok 1983

WBP w 1983 roku po raz ostatni prowadziła Centralny zakup księgozbioru z centralnych funduszy. Od 1984 r. WBP będzie tylko sterowała zakupem dla 40 bibliotek stopnia podstawowego;

W 1980 roku rozpoczął się gwałtowny spadek liczby wypożyczeń, którego nie można opanować nawet w tym roku.

W 1983 roku nastąpił wzrost ogólnej liczby imprez i form pracy kulturalno - oświatowych organizowanych w bibliotekach publicznych.

Dobrze układa się w Opolu współpraca z TPD. Wspólnie z Działem Udostępnienia finansuje niektóre imprezy organizowane dla dzieci leżących w Szpitalu Chirurgicznym. Na

Dzień Dziecka i z okazji Choinki dzieci dostają prezenty i mają darmowy występ aktora z Teatru Kukielkowego. Lekarze patrzą na naszą działalność łaskawym okiem ...

WBP była organizatorem dwóch międzywojewódzkich seminariów dla instruktorów woj. bibl. publ. Polski Południowej zajmujących się gromadzeniem i opracowaniem zbiorów oraz czytelnictwem dzieci.

Bibliotekarze zwiedzili w Katowicach znakomitą wystawę grafiki A. Dürera, a później prywatne Muzeum Zofii i Stanisława Bocianowskich w Dąbrowie Górniczej. Dom Pamiątek Przeszłości gromadzi pamiątki związane z działalnością ruchu śpiewaczego w tym mieście, pamiątki związane z Chopinem oraz harcerstwem. Dwa pomniki Chopina i harcerzy września stoją przed domem w ogrodzie. Były to piękne godziny spędzone w niezwykłej atmosferze u bardzo gościnnych gospodarzy.

Wykonano 4 ekslibrisy dla Kółka Młodych Bibliofilii przy Filii nr 17 w Opolu w Dzielnicy ZWM. Projektował młody artysta plastyk Zygmunt Moryto, Projekty zatwierdzały m.in.: dzieci ! Wybrały trafnie.

Niezwykły wieczór wspomnień o Janie Adamku byłym bibliotekarzu Związku Polaków w Niemczech, a późniejszym kierownikiem Biblioteki w Grudziach zorganizowano w Filii nr 15 prowadzonej przez wnuka Pana Adamka. Wieczór prowadzili: Franciszek Adamiec i Andrzej Pałosz. Rodzina, znajomi, mieszkańcy Grudzi, a nawet goście ze śródmieścia. Wystawa pamiątek rodzinnych i dokumentów dopełniła całości.

Powstały nowe Filie biblioteczne:

W Szczedrzyku - MGBP Ozimek

W Dziewkowicach - MGBP Strzelce Opolskie

W Kędzierzynie Koźlu - dwie filie dziecięce

W Kluczborku

W Chmielowicach - GBP Komprachcice

W Dańcu - GBP Ochrząstowice

oraz dwa oddziały dla dzieci w Łubnianach i Zdzięszowicach;

GBP w Turawie otrzymała nowy, piękny lokal wyposażony przez WBP w Opolu.

Bibliografia:

- Faber M.: Kronika. Pomagamy sobie w pracy 1975-1980 R.20-25
- Lisińska Tokarska A.: Biblioteki publiczne woj. opolskiego w latach 1945-1974. Kronika ważniejszych wydarzeń. Pomagamy sobie w pracy 1975 R.20 nr 2 s.75-84
- Mordyńska R.: Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu. Kronika ważniejszych wydarzeń. Pomagamy sobie w pracy 1981 R.24 nr 1-2 s.47-76.

Mieczysław Faber - homo faber

Zaciński wyraz faber znaczy kowal, mistrz, twórca. Rzadko kiedy nazwisko człowieka jest tak adekwatne do jego osobowości jak w wypadku Mieczysława Fabera pracownika Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu, Zgodnie z przysłowiem "Każdy jest kowalem własnego losu" Mieczysław Faber sam wykuł swój los i ukształtował go wedle własnych reguł.

Urodzony w pobliżu Wadowic w 1930 r. szkołę ogólnokształcącą ukończył w Krakowie, na studia wyższe przeniósł się do Warszawy. Wybrał polonistykę, na który to wybór mogło mieć wpływ rozczytanie od najmłodszych lat. W domu rodzinnym nie brakło ksiątek, gazet i czasopism. Według wspomnień matki p. Mieczysław już w pierwszych klasach szkoły podstawowej lubił czytać i gdy ojciec wracał z pracy, syn dopytywał się nie o cukierki i zabawki lecz o książki i czasopisma. Podczas studiów na Uniwersytecie Warszawskim włączył się do życia społecznego młodzieży jako członek ZMP, do którego wstąpił jeszcze w szkole średniej. Po ukończeniu studiów został skierowany nakazem pracy do Wydziału Kultury PWRN w Opolu. Odpowiadało to p. Mieczysławowi, bo ojciec jego za młodu będąc górnikiem w jednej z katowickich kopalń brał udział w Trzecim Powstaniu Śląskim i w walkach dotarł aż do Koźła, w domu żywa była pamięć tamtych czasów.

P. Mieczysław podjął pracę w Wojewódzkim Domu Kultury w Dziale Bibliotecznym. Tu poznał różne rodzaje pracy bibliotecznej a po roku został kierownikiem Działu. Tu także rozpoczął dokształcanie zawodowe m.in. na specjalistycznym Kursie Bibliograficznym, później na dwuletnim Zaocznym Studium Kultu-
ralno - Oświatowym we Wrocławiu.

Gdy w roku 1958 Dział Biblioteczny WDK został przekazany Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej, M. Faber przechodzi do pracy w Dziale Instrukcyjno - Metodycznym WBP, a w 1960 r. zostaje jego kierownikiem. Praca ta dała mu możliwość głębszego wejrzenia w problemy bibliotekarstwa i ciągle jeszcze ewidentne jego braki. Dział Instrukcyjno - Metodyczny zajmować się musiał w terenie z konieczności sprawami organizacyjnymi i administracyjnymi,

a M. Faber widział potrzebę badań czytelniczych i analiz, które wskazywałyby metody pracy, doboru odpowiednich lektur dla określonych ludzi, wzmożenie działalności informacyjnej. Za konieczne uważał intensywne szkolenie bibliotekarzy terenowych na kursach, seminariach i podczas wyjazdów instruktorskich. Dużą wagę przywiązywał do samokształcenia zarówno pracowników bibliotek powiatowych i gminnych jak i tych, z którymi współpracował w Opolu. Kładł nacisk nie tylko na pogłębienie wiedzy w zakresie bibliotekarstwa lecz i wiedzy o współczesnym świecie z zakresu spraw społecznych, politycznych i kulturalnych. Niestety nie zawsze uzyskiwał zamierzone rezultaty. Płynność kadr, mała wówczas atrakcyjność zawodu bibliotekarza, niskie płace, często trudne warunki pracy nie pozwalały na uzyskiwanie pożądanych wyników. Świadomość tego faktu tkwi w nim do dziś, choć wie, że wykształcił pewną ilość dobrych bibliotekarzy terenowych.

Jemu samemu działalność instruktora dała wiele. Wyjazdy w teren pozwalały poznać pracę biblioteczną od wewnątrz, ze wszystkimi jej trudnościami, brakiem odpowiednich lokali i zaopatrzenia w sprzęt, brakiem opażu i spora beztróską władz terenowych w stosunku do bibliotek i pracy kulturalnej. Jednocześnie jednak ukazywały wśród szeregu zwykłych ludzi jednostki niezwykle, u których brak fachowości zastępowała dobra wola, ofiarność, a czasem entuzjazm dla pracy społecznej. Wiele dawały mu wyjazdy na wieczory autorskie, spotkania z dziennikarzami i ludźmi pióra. Jednym z największych przeżyć na tych imprezach było spotkanie ze Zbigniewem Żakuskim.

W 1967 r. M. Faber został kierownikiem Działu Instrukcyjno-Bibliograficznego. Wychodząc z założenia, że należy uświadomić szerokiemu ogółowi możliwość korzystania z usług informacyjnych i bibliograficznych w bibliotekach zajął się przede wszystkim wzmożeniem propagandy wszelkiego rodzaju informatorów i poradników bibliograficznych. Uaktualniono istniejące kartoteki, nawiązano kontakt z opolskimi zakładami pracy ofiarując swe usługi bibliograficzne, propagowano je na łamach miejscowej prasy i w Rozgłośni Radiowej w Opolu, wydano drukiem kilka adnotowanych poradników bibliograficznych.

Dla lokalnej prasy i radia oraz Opolskiego Informatora Kulturalnego przygotowywano materiały o działalności WBP. Ilość korzystających z pomocy Działu Informacyjno - Bibliograficznego rosła z każdym miesiącem. W omawianym okresie udzielono około 10 tysięcy informacji. Korzystali z nich nie tylko czytelnicy indywidualni lecz także instytucje, jak Rozgłośnia Polskiego Radia w Opolu, Teatr i redakcje czasopism. Dla bibliotekarzy terenowych organizowano seminaria z zakresu informacji, przygotowywano kartoteki tematyczne dla bibliotek powiatowych i gminnych. Chociaż w Dziale Informacyjno - Bibliograficznym pracowały osoby, z których część była dobrze przygotowana do tej pracy, inspiratorem był M. Faber, inspiratorem i wymagającym oraz surowym kierownikiem.

Od 4 lat p. Mieczysław kieruje Samodzielnym Oddziałem Bibliografii Regionalnej, którego zadaniem jest zbieranie materiałów do kartotek regionalnych dla bibliotek publicznych naszego województwa oraz przygotowanie do druku bieżącej przedmiotowej Bibliografii województwa opolskiego. Aby przygotować materiał bibliograficzny o Opolszczyźnie za jeden tylko rok, trzeba przejrzeć zawartość 16 gazet codziennych, 64 tygodników, 36 dwutygodników, 215 miesięczników, 49 dwumiesięczników, 106 kwartalników, 12 półroczników, 62 roczników, 112 czasopism wychodzących nieregularnie, 12 czasopism wydawanych przez załogi zakładów pracy na Opolszczyźnie, około 200 prac magisterskich niepublikowanych (prace studentów WSP w Opolu), około 200 prac niepublikowanych Instytutu Śląskiego, nie licząc systematycznego studiowania 22 czasopism bibliograficznych i wydawnictw zwartych. Odszukane wzmianki o Opolszczyźnie są według ustalonych zasad zanotowane zgodnie z treścią i formą w odpowiednim dziale kartoteki regionalnej. Trzeba dobrej organizacji pracy, dużego zdyscyplinowania i pracowitości zespołu, aby sprostać zadaniu, zwłaszcza że w zespole tym pracują oprócz M. Fabera tylko 2 osoby: Barbara Hetmańska i Krystyna Wrodarczyk.

Do pracy nad BWO p. Mieczysław przygotował się bardzo starannie, przemyślał plan, układ i metodę pracy, zrobił wykaz dostępnych źródeł bibliograficznych, przekonsultował projekt z Instytutem Bibliografii Wrocławskiej i wtedy dopiero

przystąpiono do zbierania materiałów.

Bibliografia województwa opolskiego posiada XVI działów głównych, ponad 150 poddziałów i około 2 tysiące pozycji. Rejestruje całokształt materiałów o województwie opolskim m.in. o przyrodzie, gospodarce, nauce, oświacie itp. Ta niemal benedyktyńska, poszukiwawczo twórcza praca odpowiada charakterowi mgr Fabera. Cechuje go bowiem rzadka a tak bardzo potrzebna bibliotekarzowi uniejętność korzystania ze źródeł bibliograficznych, uniejętność prowadzenia systematycznych notatek dotyczących pracy zawodowej oraz zjawisk w życiu kulturalnym i społecznym.

Pracę społeczną rozpoczął p. Mieczysław już w szkole średniej i kontynuował podczas studiów należąc do ZMP, a później wstępując w szeregi PZPR. W 1970 r. zostaje członkiem zespołu ds. szkolenia partyjnego, był członkiem Komitetu Środowiskowego Kultury, jest I sekretarzem Podstawowej Organizacji Partyjnej w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej. Należał do organizatorów Związku Zawodowego Pracowników Kultury i był w nim przewodniczącym, wiceprzewodniczącym, członkiem prezydium, członkiem Głównej Komisji Rewizyjnej i członkiem Sekcji Bibliotekarskiej Zarządu Głównego. W Stowarzyszeniu Bibliotekarzy Polskich przez 7 lat pełnił funkcję przewodniczącego Komisji Rewizyjnej w Zarządzie Okręgu. Obecnie jest czynnym członkiem PRON-u.

Dorywczo M. Faber uprawia publicystykę. W "Bibliografii publikacji bibliotekarzy Opola" wymieniono około 80 pozycji jego pióra. W artykułach publikowanych m.in. w "Bibliotekarzu", "Opolu", "Kwartalniku Opolskim", "Polityce", "Życiu Literackim" porusza zagadnienia z dziedziny bibliotekarstwa, czytelnictwa i działalności kulturalnej.

Słuszne więc są liczne odznaczenia, którymi został uhonorowany M. Faber m.in. Złotym Krzyżem Zasługi, Odznaką Zasłużony Działacz Kultury, Zasłużonemu Opolszczyźnie i in.

Mieczysław Faber lubi swój zawód, lubi pracę społeczną i publicystyczną, lubi teatr, lecz największym jego ukochaniem są góry. Zna Beskidy, Sudety, Tatry. W samotnych górskich wędrówkach nie "zalicza" turystycznych szlaków, lecz szuka ciszy, spokoju, czystego powietrza i piękna przyrody, Szczególnie zachwycają go góry zimą, więc co rok wyjeżdża w Tatry cieszyć

się słońcem, powietrzem i białą śnieżnych szczytów. Z zamiłowa-
niem uprawia narciarstwo, a pogodne zimowe niedziele spędza
często w pogórskich okolicach Sudetów lub Beskidów.
Przynosi mu to odpoczynek po pracowitym tygodniu i siły do
dalszej pracy.

Wkrótce minie 30 lat pracy p. Mieczysława w zawodzie bi-
bliotekarskim, 30 lat wielu osiągnięć i 30 lat arcyrzetelnej
roboty.

